

ЗАКОН РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

О внесении изменений в Избирательный кодекс Республики Татарстан и отдельные законодательные акты Республики Татарстан

Принят
Государственным Советом
Республики Татарстан
18 марта 2021 года

Статья 1

Внести в Избирательный кодекс Республики Татарстан (Ведомости Государственного Совета Татарстана, 2007, № 5, № 12 (I часть); 2010, № 6 (I часть); 2011, № 8 (I часть), № 12 (I часть); 2012, № 6 (I часть); 2013, № 10; 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 4, № 6 (I часть); Собрание законодательства Республики Татарстан, 2017, № 27 (часть I), № 52 (часть I), № 55 (часть I); 2018, № 44 (часть I), № 83 (часть I); 2019, № 2 (часть I), № 28 (часть I); 2020, № 4 (часть I); 2021, № 1 (часть I) следующие изменения:

1) в статье 4:

а) часть 6 дополнить пунктом 2¹ следующего содержания:

«2¹) осужденные к лишению свободы за совершение преступлений, предусмотренных статьями 106, частью второй статьи 107, частью третьей статьи 110¹, частью второй статьи 112, частью второй статьи 119, частью первой статьи 126, частью второй статьи 127, частью первой статьи 127², статьями 136, частями второй и третьей статьи 141, частью первой статьи 142, статьями 142¹, частями первой и третьей статьи 142², частью первой статьи 150, частью второй статьи 158, частями второй и пятой статьи 159, частью второй статьи 159¹, частью второй статьи 159², частью второй статьи 159³, частью второй статьи 159⁵, частью второй статьи 159⁶, частью второй статьи 160, частью первой статьи 161, частью второй статьи 167, частью третьей статьи 174, частью третьей статьи 174¹, частью второй статьи 189, частью первой статьи 200², частью второй статьи 200³, частью первой статьи 205², частью второй статьи 207², статьями 212¹, частью первой статьи 228⁴, частью первой статьи 230, частью первой статьи 232, частью первой статьи 239, частью второй статьи 243⁴, частью второй статьи 244, частью первой¹ статьи 258¹,

частями первой и второй статьи 273, частью первой статьи 274¹, частью второй статьи 280, частью второй статьи 280¹, частью первой статьи 282, частью третьей статьи 296, частью третьей статьи 309, частями первой и второй статьи 313, частью первой статьи 318, частью второй статьи 354, частью второй статьи 354¹ Уголовного кодекса Российской Федерации, и имеющие на день голосования на выборах неснятую и непогашенную судимость за указанные преступления, – до истечения пяти лет со дня снятия или погашения судимости;»;

б) в части 6¹ слова «пунктами 1¹ и 1²» заменить словами «пунктами 1¹, 1² и 2¹»;

в) дополнить частью 12 следующего содержания:

«12. В случае принятия комиссией решений, предусмотренных частью 1 или 2 статьи 75¹ настоящего Кодекса, установленные настоящим Кодексом условия реализации гражданами Российской Федерации активного избирательного права, права на участие в предусмотренных законом избирательных действиях, связанные с достижением возраста 18 лет, определяются исходя из последнего возможного дня голосования на соответствующих выборах.»;

г) дополнить частью 13 следующего содержания:

«13. В случае принятия комиссией решений, предусмотренных частью 1 или 2 статьи 75¹ настоящего Кодекса, установленные настоящим Кодексом условия реализации гражданами Российской Федерации права быть избранными определяются исходя из первого возможного дня голосования на соответствующих выборах.»;

2) в части 3¹ статьи 6 слова «шесть месяцев» заменить словами «один год»;

3) дополнить статьей 6¹ следующего содержания:

«Статья 6¹. Проведение выборов при введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации .

1. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» при введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации в соответствии с Федеральным законом от 21 декабря 1994 года № 68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера» на всей территории или на части территории избирательного округа в случае, если в соответствии с законодательством Российской Федерации о выборах назначены или должны быть назначены выборы в соответствии со сроками, предусмотренными статьей 6 настоящего Кодекса, при наличии угрозы жизни и (или) здоровью избирателей голосование может быть отложено.

2. В случае, указанном в части 1 настоящей статьи, решение об отложении голосования может быть принято при введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации:

1) на территории муниципального образования – Центральной избирательной комиссией Республики Татарстан по мотивированному предложению

избирательной комиссии, организующей выборы, в отношении муниципальных выборов на территории соответствующего муниципального образования;

2) на территории Республики Татарстан либо на территориях двух и более муниципальных образований Республики Татарстан – Центральной избирательной комиссией Российской Федерации по мотивированному предложению Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан в отношении любых выборов на территории Республики Татарстан.

3. Сроки и порядок совершения избирательных действий в случае принятия соответствующей избирательной комиссией решения, предусмотренного частью 2 настоящей статьи, определяются этой комиссией в каждом конкретном случае исходя из особенностей режима повышенной готовности и (или) чрезвычайной ситуации на соответствующей территории.

4. В случае принятия соответствующей избирательной комиссией решения об отложении голосования на соответствующих выборах органы и депутаты исполняют свои полномочия до отмены режима повышенной готовности и (или) чрезвычайной ситуации и избрания нового состава указанных органов или депутатов.»;

4) в статье 11:

а) дополнить частью 4² следующего содержания:

«4². Политическая партия, по предложению которой назначен член комиссии в соответствии с частью 7 статьи 12, частью 8 статьи 13, частью 7 статьи 15, частью 4 статьи 16, частью 3 статьи 91¹, частью 3 статьи 108¹ настоящего Кодекса, вправе внести в назначивший этого члена комиссии орган мотивированное представление о досрочном прекращении полномочий этого члена комиссии. Вместе с представлением о досрочном прекращении полномочий члена комиссии политической партией должно быть внесено предложение по кандидатуре нового члена комиссии. При отсутствии такого предложения представление о досрочном прекращении полномочий члена комиссии рассмотрению не подлежит. Представление о досрочном прекращении полномочий члена комиссии и предложение по кандидатуре нового члена комиссии утверждаются решением уполномоченного на то уставом политической партии постоянно действующего руководящего органа политической партии или (соответственно уровню избирательной комиссии) ее регионального отделения либо иного структурного подразделения. Указанное представление не может быть внесено в течение одного года после назначения члена комиссии, за один год до окончания срока полномочий комиссии, в период, который начинается за шесть месяцев до указанного в части 2 статьи 6 настоящего Кодекса дня голосования на выборах, в подготовке и проведении которых в соответствии с законом участвует соответствующая комиссия, в период соответствующей избирательной кампании, а также в период избирательной кампании на иных выборах, кампании референдума, в подготовке и проведении которых участвует комиссия.»;

б) в части 7¹ слова «осуществляющего функции» заменить словами «осуществляющий функции»;

5) в статье 18:

а) пункт 1 части 6 после слов «за десять дней до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) дополнить частью 6² следующего содержания:

«6². Член комиссии с правом решающего голоса может быть освобожден от обязанностей члена комиссии до истечения срока своих полномочий по решению органа, его назначившего, на основании мотивированного представления политической партии о досрочном прекращении его полномочий, внесенного в соответствии с частью 4² статьи 11 настоящего Кодекса.»;

в) в части 10 слова «в частях 6, 6¹» заменить словами «в частях 6 – 6²»;

г) дополнить частью 10¹ следующего содержания:

«10¹. Орган, назначивший члена комиссии, в отношении которого политической партией внесено представление о досрочном прекращении полномочий в соответствии с частью 4² статьи 11 настоящего Кодекса, принимает решение о досрочном прекращении полномочий члена комиссии и назначении нового члена комиссии либо об отказе в удовлетворении представления о досрочном прекращении полномочий не позднее чем в месячный срок со дня получения представления о досрочном прекращении полномочий члена комиссии и предложения по кандидатуре нового члена комиссии. Орган, назначивший члена комиссии, в отношении которого политической партией внесено представление о досрочном прекращении полномочий в соответствии с частью 4² статьи 11 настоящего Кодекса, информирует политическую партию о принятом в соответствии с настоящей частью решении.»;

6) в статье 22:

а) часть 3¹ после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) часть 5 после слов «не более двух наблюдателей» дополнить словами «(в случае принятия решения, предусмотренного частью 1 или 2 статьи 75¹ настоящего Кодекса, о голосовании в течение нескольких дней – из расчета не более двух наблюдателей на каждый день голосования)», дополнить новым третьим предложением следующего содержания: «При проведении выборов в органы государственной власти Республики Татарстан, выборов в органы местного самоуправления на территории Республики Татарстан наблюдателем может быть гражданин Российской Федерации, обладающий активным избирательным правом на выборах в органы государственной власти Республики Татарстан.»;

7) часть 3 статьи 23 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

8) статью 26 дополнить частью 7 следующего содержания:

«7. Если по состоянию на 1 июля года, предшествующего году проведения основных выборов депутатов Государственного Совета Республики Татарстан,

представительного органа муниципального образования, будет установлено отклонение от средней нормы представительства избирателей, превышающее 20 процентов, Государственный Совет Республики Татарстан, соответствующий представительный орган муниципального образования по представлению организующей выборы избирательной комиссии вносит изменения в схему избирательных округов не позднее чем за девять месяцев до дня голосования в целях ее приведения в соответствие с требованиями части 3 статьи 25 настоящего Кодекса. При этом изменению подлежат только округа, не соответствующие требованиям части 3 статьи 25 настоящего Кодекса. Если указанные изменения привели к тому, что изменяются границы иных округов, границы таких округов также могут быть изменены в соответствии с требованиями части 3 статьи 25 настоящего Кодекса. Если в связи с необходимостью внесения изменений в схему избирательных округов в целях ее приведения в соответствие с требованиями части 3 статьи 25 настоящего Кодекса требуется изменение границ более 50 процентов избирательных округов, Государственный Совет Республики Татарстан, соответствующий представительный орган муниципального образования по представлению организующей выборы избирательной комиссии утверждает новую схему одномандатных и (или) многомандатных избирательных округов в срок, указанный в настоящей части. Если Государственный Совет Республики Татарстан, соответствующий представительный орган муниципального образования не внесет изменения в схему избирательных округов в указанный срок или не утвердит новую схему, в том числе в связи с отсутствием Государственного Совета Республики Татарстан, представительного органа муниципального образования, такие изменения вносятся в схему избирательных округов (такая схема утверждается) организующей выборы избирательной комиссией не позднее чем через тридцать дней после истечения срока, в который такие изменения должны были быть внесены (такая схема должна была быть утверждена) указанными органами.»;

9) часть 4 статьи 27 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

10) в статье 29:

а) абзац второй части 17 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) дополнить частью 17¹ следующего содержания:

«17¹. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» при проведении выборов в органы государственной власти Республики Татарстан на избирательных участках, образованных на вокзалах и в аэропортах, списки избирателей составляются не позднее дня, предшествующего дню голосования, на основании заявлений избирателей, поданных в порядке, установленном Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

11) в статье 44:

а) дополнить частью 6¹ следующего содержания:

«6¹. На основании форм подписных листов, установленных Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации», организующая выборы комиссия утверждает образец заполнения подписного листа в части, касающейся указания соответственно наименования должности выборного должностного лица, наименования законодательного (представительного) органа государственной власти субъекта Российской Федерации, представительного органа муниципального образования, наименования субъекта Российской Федерации, муниципального образования, наименования и (или) номера избирательного округа.»;

б) в части 9 в третьем предложении слово «свою» заменить словами «свои фамилию, имя, отчество,», в пятом предложении слово «Подпись» заменить словами «Фамилию, имя, отчество, подпись», в шестом предложении слово «свою» заменить словами «свои фамилию, имя, отчество,»;

в) часть 12 признать утратившей силу;

г) часть 14 после слова «сброшюрованном» дополнить словами «(не более 100 листов в одной папке)»;

12) в части 16 статьи 46:

а) в пункте 9 слово «Кодекса;» заменить словами «Кодекса. Неточное указание в подписном листе наименования должности выборного должностного лица, наименования законодательного (представительного) органа государственной власти субъекта Российской Федерации, представительного органа муниципального образования, наименования субъекта Российской Федерации, муниципального образования, наименования и (или) номера избирательного округа, если оно соответствует образцу, утвержденному в соответствии с частью 6¹ статьи 44 настоящего Кодекса, не может служить основанием для признания подписей избирателей недействительными;»;

б) пункт 11 после слов «в этот подписной лист,» дополнить словами «а также если фамилия, имя, отчество указаны избирателями несобственноручно,»;

13) в статье 47:

а) в части 6:

в пункте 6 цифры «10» заменить цифрой «5»;

в пункте 6¹ цифры «10» заменить цифрой «5»;

б) в части 7:

в пункте 2¹ цифры «10» заменить цифрой «5»;

в пункте 2² цифры «10» заменить цифрой «5»;

14) в части 2 статьи 48 слова «(обнародования) общих данных о результатах выборов» заменить словами «результатов выборов»;

15) в статье 53:

а) первое предложение части 1 изложить в следующей редакции: «Кандидат, выдвинутый непосредственно, не позднее чем за пять дней до дня (первого дня) голосования, а при наличии вынуждающих к тому обстоятельств не позднее чем за один день до дня (первого дня) голосования (в том числе повторного голосования) вправе представить в соответствующую избирательную комиссию письменное заявление о снятии своей кандидатуры.»;

б) первое предложение части 2 изложить в следующей редакции: «Кандидат, выдвинутый в составе списка кандидатов, не позднее чем за 15 дней до дня голосования, а при наличии вынуждающих к тому обстоятельств не позднее чем за один день до дня (первого дня) голосования (в том числе повторного голосования) вправе представить в соответствующую избирательную комиссию письменное заявление о снятии своей кандидатуры.»;

в) часть 4 после слов «за пять дней до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

г) часть 5 после слов «за пять дней до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

16) статью 61 дополнить частью 9¹ следующего содержания:

«9¹. Платное эфирное время предоставляется государственной и муниципальной организацией телерадиовещания в период, установленный частью 2 статьи 59 настоящего Кодекса. Даты и время выхода в эфир предвыборных агитационных материалов зарегистрированных кандидатов, политических партий определяются в соответствии с жеребьевкой, которую проводит организация телерадиовещания с участием заинтересованных лиц на основании письменных заявок на участие в жеребьевке, поданных зарегистрированными кандидатами, уполномоченными представителями избирательных объединений. Жеребьевка проводится в срок, установленный частью 7 настоящей статьи. При проведении жеребьевки вправе присутствовать соответственно члены Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан, избирательной комиссии муниципального образования, а также лица, указанные в части 1 статьи 21 настоящего Кодекса. Результаты жеребьевки оформляются протоколом.»;

17) в статье 62:

а) дополнить частью 1¹ следующего содержания:

«1¹. Редакции региональных (республиканских) государственных периодических печатных изданий обязаны выделять печатную площадь, указанную в части 1 настоящей статьи, зарегистрированным кандидатам, избирательным объединениям, выдвинувшим зарегистрированные списки кандидатов, на выборах в органы государственной власти Республики Татарстан. Редакции муниципальных периодических печатных изданий обязаны выделять печатную площадь, указанную в части 1 настоящей статьи, на выборах в органы местного самоуправления соответствующих муниципальных образований.»;

б) в части 6 слова «редакцией государственного периодического печатного издания» заменить словами «редакциями государственных и муниципальных периодических печатных изданий»;

18) в статье 70:

а) часть 7 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) второе предложение абзаца первой части 8 изложить в следующей редакции: «Редакции государственных или муниципальных периодических печатных изданий соответственно уровню выборов обязаны публиковать переданные им комиссиями сведения о поступлении и расходовании средств избирательных фондов в течение трех дней со дня получения.»;

в) в части 10 слова «государственных и» заменить словами «государственных или»;

19) в статье 75:

а) часть 16 после слов «за один день до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) часть 22 после слов «В день голосования» дополнить словами «(последний день голосования на соответствующих выборах)»;

20) дополнить статьей 75¹ следующего содержания:

«Статья 75¹. Дни голосования на выборах

1. По решению избирательной комиссии, организующей выборы, голосование на выборах (включая повторное голосование, повторные выборы) может проводиться в течение нескольких дней подряд, но не более трех дней. Указанное решение может быть принято не позднее чем в десятидневный срок со дня официального опубликования (публикации) решения о назначении выборов и не подлежит пересмотру.

2. Право принятия решения, указанного в части 1 настоящей статьи, в случае совмещения дней голосования на выборах и (или) референдумах разных уровней принадлежит комиссии, организующей подготовку и проведение выборов, референдума более высокого уровня.

3. В случае принятия решения о проведении голосования в течение нескольких дней подряд предусмотренные настоящим Кодексом сроки избирательных действий, осуществляемых до дня голосования или после него, отсчитываются от последнего из указанных дней голосования, если Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» не предусмотрено иное. Если определенные действия осуществляются либо могут осуществляться (не могут осуществляться) в день голосования или в предшествующий ему день, такие действия осуществляются либо могут осуществляться (не могут осуществляться) соответственно в любой из указанных дней голосования или в предшествующий им день, если Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и

права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» не предусмотрено иное.

4. По решению избирательной комиссии, организующей выборы, в период, определенный в соответствии с частью 1 настоящей статьи, может быть проведено голосование с использованием следующих дополнительных возможностей реализации избирательных прав граждан Российской Федерации:

1) голосование избирателей вне помещения для голосования на территориях и в местах, пригодных к оборудованию для проведения голосования (на придомовых территориях, на территориях общего пользования и в иных местах);

2) голосование групп избирателей, которые проживают (находятся) в населенных пунктах и иных местах, где отсутствуют помещения для голосования и транспортное сообщение с которыми затруднено.

5. Право принятия решения о проведении голосования с использованием дополнительных возможностей, предусмотренных частью 4 настоящей статьи, в случае совмещения дней голосования на выборах и (или) референдумах разных уровней принадлежит комиссии, организующей подготовку и проведение выборов, референдума более высокого уровня.

6. В случае принятия решения о проведении голосования в соответствии с настоящей статьей досрочное голосование, предусмотренное частью 1 статьи 76¹ настоящего Кодекса, не проводится.

7. Подсчет голосов избирателей начинается сразу после окончания времени голосования в последний день голосования.

8. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» иные особенности голосования, установления итогов голосования в дни голосования, предусмотренные настоящей статьей, устанавливаются Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

21) статью 76 дополнить частью 16¹ следующего содержания:

«16¹. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» при проведении выборов в органы государственной власти Республики Татарстан, органы местного самоуправления в случаях и порядке, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, может быть предусмотрена возможность голосования избирателей по почте, а также посредством дистанционного электронного голосования.»;

22) в статье 76¹:

а) дополнить частью 15 следующего содержания:

«15. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в целях создания условий для защиты здоровья избирателей при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами Российской Федерации избирательных прав голосование групп

избирателей, которые проживают (находятся) в населенных пунктах и иных местах, где отсутствуют помещения для голосования и транспортное сообщение с которыми затруднено, может быть проведено досрочно, но не ранее чем за 15 дней до дня голосования в порядке, установленном Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

б) дополнить частью 16 следующего содержания:

«16. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в целях создания условий для защиты здоровья избирателей при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами Российской Федерации избирательных прав досрочное голосование избирателей на выборах в органы государственной власти Республики Татарстан, органы местного самоуправления может проводиться в порядке и сроки, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, до дня голосования, но не ранее чем за 10 дней до дня голосования.»;

23) в статье 77:

а) в части 1 слова «самостоятельно по уважительным причинам (по состоянию здоровья, инвалидности) прибыть в помещение для голосования» заменить словами «прибыть в помещение для голосования по уважительным причинам (по состоянию здоровья, инвалидности, в связи с необходимостью ухода за лицами, в этом нуждающимися, и по иным уважительным причинам, не позволяющим прибыть в помещение для голосования)»;

б) часть 2 после слов «Голосование вне помещения для голосования проводится» дополнить словами «, за исключением случаев, предусмотренных пунктом 1 части 4 статьи 75¹, частью 15 статьи 76¹ настоящего Кодекса и частью 18 настоящей статьи,»;

в) дополнить частью 5¹ следующего содержания:

«5¹. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в порядке и сроки, установленные Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, заявление избирателя о предоставлении ему возможности проголосовать вне помещения для голосования может быть подано с использованием федеральной государственной информационной системы «Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций)».»;

г) дополнить частью 18 следующего содержания:

«18. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в целях создания условий для защиты здоровья избирателей при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами Российской Федерации избирательных прав голосование избирателей вне помещения для голосования, в том числе на территориях и в местах, пригодных к оборудованию для проведения голосования (на придомовых территориях, на территориях общего пользования и в иных местах), может проводиться в порядке и сроки, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

Федерации, в том числе досрочно, но не ранее чем за семь дней до дня голосования.»;

24) часть 13 статьи 104⁵ после слов «за один день до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

25) первое предложение части 4 статьи 104¹⁵ после слова «обстоятельствам» дополнить словами «до дня (первого дня) голосования»;

26) первое предложение части 5 статьи 128¹ после слова «обстоятельствам» дополнить словами «до дня (первого дня) голосования».

Статья 2

Внести в Закон Республики Татарстан от 9 августа 2003 года № 33-ЗРТ «О референдуме Республики Татарстан» (Ведомости Государственного Совета Татарстана, 2003, № 8; 2005, № 3 (I часть); 2008, № 6; 2010, № 10 (II часть); 2011, № 8 (I часть), № 12 (I часть); 2013, № 10; 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 6 (I часть); Собрание законодательства Республики Татарстан, 2018, № 44 (часть I), № 83 (часть I); 2019, № 28 (часть I); 2020, № 4 (часть I) следующие изменения:

1) статью 4 дополнить пунктом 4 следующего содержания:

«4. В случае принятия Центральной избирательной комиссией Республики Татарстан решений, предусмотренных пунктом 1 или 2 статьи 49¹ настоящего Закона, установленные настоящим Законом условия реализации гражданами права на участие в референдуме, других действиях по подготовке и проведению референдума, связанные с достижением возраста 18 лет, определяются исходя из последнего возможного дня голосования на референдуме.»;

2) в статье 13:

а) дополнить пунктом 5¹ следующего содержания:

«5¹. На основании форм подписных листов, установленных Федеральным законом, Центральная избирательная комиссия Республики Татарстан утверждает образец заполнения подписного листа в части, касающейся указания наименования субъекта Российской Федерации.»;

б) в пункте 7 в третьем предложении слово «свою» заменить словами «свои фамилию, имя, отчество,», в пятом предложении слово «Подпись» заменить словами «Фамилию, имя, отчество, подпись», в шестом предложении слово «свою» заменить словами «свои фамилию, имя, отчество,»;

в) пункт 10 признать утратившим силу;

3) пункт 1 статьи 13¹ после слова «сброшпорованном» дополнить словами «(не более 100 листов в одной папке)»;

4) в пункте 7 статьи 13²:

а) в подпункте «и» слово «Закона;» заменить словами «Закона. Неточное указание в подписном листе наименования субъекта Российской Федерации, муниципального образования, если оно соответствует образцу, утвержденному в соответствии с пунктом 5¹ статьи 13 настоящего Закона, не может служить основанием для признания подписей участников референдума недействительными;»;

б) подпункт «л» после слов «в этот подписной лист,» дополнить словами «а также если фамилия, имя, отчество указаны участниками референдума не собственноручно,»;

5) в пункте 4 статьи 14:

а) в подпункте «б» цифры «10» заменить цифрой «5»;

б) в подпункте «б¹» цифры «10» заменить цифрой «5»;

б) дополнить статьей 15¹ следующего содержания:

«Статья 15¹. Проведение референдума при введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации

1. При введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации в соответствии с Федеральным законом от 21 декабря 1994 года № 68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера» на всей территории или на части территории Республики Татарстан в случае, если в соответствии с законодательством Российской Федерации о выборах и референдумах назначен или должен быть назначен референдум, при наличии угрозы жизни и (или) здоровью участников референдума голосование может быть отложено.

2. В случае, указанном в пункте 1 настоящей статьи, решение об отложении референдума может быть принято при введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации на территории Республики Татарстан либо на территориях двух и более муниципальных образований Республики Татарстан – Центральной избирательной комиссией Российской Федерации по мотивированному предложению Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан в отношении любых референдумов на территории Республики Татарстан.

3. Сроки и порядок совершения избирательных действий в случае принятия Центральной избирательной комиссией Российской Федерации решения, предусмотренного пунктом 2 настоящей статьи, определяются этой комиссией в каждом конкретном случае исходя из особенностей режима повышенной готовности и (или) чрезвычайной ситуации на соответствующей территории.»;

7) в статье 22:

а) пункт 7¹ после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) пункт 8 после слов «не более двух наблюдателей» дополнить словами «(в случае принятия решения, предусмотренного пунктом 1 или 2 статьи 49¹ настоящего Закона, о голосовании в течение нескольких дней – из расчета не более двух наблюдателей на каждый день голосования)», дополнить новым третьим предложением следующего содержания: «При проведении референдума на территории Республики Татарстан наблюдателем может быть гражданин Российской Федерации, обладающий правом на участие в референдуме Республики Татарстан.»;

в) пункт 11² после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

8) статью 26 дополнить пунктом 15¹ следующего содержания:

«15¹. В соответствии с Федеральным законом при проведении референдума на участках референдума, образованных на вокзалах и в аэропортах, списки участников референдума составляются не позднее дня, предшествующего дню голосования, на основании заявлений участников референдума, поданных в порядке, установленном Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

9) пункт 2 статьи 27 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

10) в статье 45:

а) пункт 7 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) второе предложение абзаца первого пункта 8 изложить в следующей редакции: «Редакции государственных или муниципальных периодических печатных изданий обязаны публиковать переданные им Центральной избирательной комиссией Республики Татарстан сведения о поступлении и расходовании средств фондов референдума в течение пяти дней со дня получения.»;

11) в статье 49:

а) пункт 9 после слов «за один день до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) пункт 13 после слов «В день голосования» дополнить словами «(последний день голосования на референдуме)»;

12) дополнить статьей 49¹ следующего содержания:

«Статья 49¹. Дни голосования на референдуме

1. По решению Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан голосование на референдуме может проводиться в течение нескольких дней подряд, но не более трех дней. Указанное решение может быть принято не позднее

чем в десятидневный срок со дня официального опубликования (публикации) решения о назначении референдума и не подлежит пересмотру.

2. Право принятия решения, указанного в пункте 1 настоящей статьи, в случае совмещения дней голосования на выборах и (или) референдумах разных уровней принадлежит комиссии, организующей подготовку и проведение выборов, референдума более высокого уровня.

3. В случае принятия решения о проведении голосования в течение нескольких дней подряд предусмотренные настоящим Законом сроки действий по подготовке и проведению референдума, осуществляемых до дня голосования или после него, отсчитываются от последнего из указанных дней голосования, если Федеральным законом не предусмотрено иное. Если определенные действия осуществляются либо могут осуществляться (не могут осуществляться) в день голосования или в предшествующий ему день, такие действия осуществляются либо могут осуществляться (не могут осуществляться) соответственно в любой из указанных дней голосования или в предшествующий им день, если Федеральным законом не предусмотрено иное.

4. По решению Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан в период, определенный в соответствии с пунктом 1 настоящей статьи, может быть проведено голосование с использованием следующих дополнительных возможностей реализации права на участие в референдуме граждан:

а) голосование участников референдума вне помещения для голосования на территориях и в местах, пригодных к оборудованию для проведения голосования (на придомовых территориях, на территориях общего пользования и в иных местах);

б) голосование групп участников референдума, которые проживают (находятся) в населенных пунктах и иных местах, где отсутствуют помещения для голосования и транспортное сообщение с которыми затруднено.

5. Право принятия решения о проведении голосования с использованием дополнительных возможностей, предусмотренных пунктом 4 настоящей статьи, в случае совмещения дней голосования на выборах и (или) референдумах разных уровней принадлежит комиссии, организующей подготовку и проведение выборов, референдума более высокого уровня.

6. Подсчет голосов участников референдума начинается сразу после окончания времени голосования в последний день голосования.

7. В соответствии с Федеральным законом иные особенности голосования, установления итогов голосования в дни голосования, предусмотренные настоящей статьей, устанавливаются Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

13) в статье 50:

а) дополнить пунктом 13¹ следующего содержания:

«13¹. В соответствии с Федеральным законом при проведении референдума в случаях и порядке, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, может быть предусмотрена возможность голосования

участников референдума по почте, а также посредством дистанционного электронного голосования.»;

б) дополнить пунктом 16 следующего содержания:

«16. В соответствии с Федеральным законом в целях создания условий для защиты здоровья участников референдума при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами права на участие в референдуме голосование групп участников референдума, которые проживают (находятся) в населенных пунктах и иных местах, где отсутствуют помещения для голосования и транспортное сообщение с которыми затруднено, может быть проведено досрочно, но не ранее чем за 15 дней до дня голосования в порядке, установленном Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

в) дополнить пунктом 17 следующего содержания:

«17. В соответствии с Федеральным законом в целях создания условий для защиты здоровья участников референдума при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами права на участие в референдуме досрочное голосование участников референдума может проводиться в порядке и сроки, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, до дня голосования, но не ранее чем за 10 дней до дня голосования.»;

14) в статье 51:

а) в пункте 1 слова «самостоятельно по уважительным причинам (по состоянию здоровья, инвалидности) прибыть в помещение для голосования» заменить словами «прибыть в помещение для голосования по уважительным причинам (по состоянию здоровья, инвалидности, в связи с необходимостью ухода за лицами, в этом нуждающимися, и по иным уважительным причинам, не позволяющим прибыть в помещение для голосования)»;

б) пункт 2 после слов «Голосование вне помещения для голосования проводится» дополнить словами «, за исключением случаев, предусмотренных подпунктом «а» пункта 4 статьи 49¹ настоящего Закона и пунктом 18 настоящей статьи.»;

в) дополнить пунктом 5¹ следующего содержания:

«5¹. В соответствии с Федеральным законом в порядке и сроки, установленные Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, заявление участника референдума о предоставлении ему возможности проголосовать вне помещения для голосования может быть подано с использованием федеральной государственной информационной системы «Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций)».»;

г) дополнить пунктом 18 следующего содержания:

«18. В соответствии с Федеральным законом в целях создания условий для защиты здоровья участников референдума при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами права на участие в референдуме голосование участников референдума вне помещения для голосования, в том числе на территориях и в местах, пригодных к оборудованию

для проведения голосования (на придомовых территориях, на территориях общего пользования и в иных местах), может проводиться в порядке и сроки, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, в том числе досрочно, но не ранее чем за семь дней до дня голосования.».

Статья 3

Внести в Закон Республики Татарстан от 24 марта 2004 года № 23-ЗРТ «О местном референдуме» (Ведомости Государственного Совета Татарстана, 2004, № 3 (II часть); 2005, № 3 (I часть); 2008, № 5 (II часть); 2010, № 10 (II часть); 2011, № 8, № 12; 2013, № 10; 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 6 (I часть); Собрание законодательства Республики Татарстан, 2018, № 44 (часть I), № 83 (часть I); 2019, № 28 (часть I); 2020, № 4 (часть I) следующие изменения:

1) статью 5 дополнить пунктом 5 следующего содержания:

«5. В случае принятия избирательной комиссией муниципального образования решений, предусмотренных пунктом 1 или 2 статьи 51¹ настоящего Закона, установленные настоящим Законом условия реализации гражданами права на участие в референдуме, других действиях по подготовке и проведению референдума, связанные с достижением возраста 18 лет, определяются исходя из последнего возможного дня голосования на референдуме.»;

2) в статье 14:

а) дополнить пунктом 6¹ следующего содержания:

«6¹. На основании форм подписных листов, установленных Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации», избирательная комиссия муниципального образования утверждает образец заполнения подписного листа в части, касающейся указания наименования субъекта Российской Федерации, муниципального образования.»;

б) в пункте 7 в третьем предложении слово «свою» заменить словами «свои фамилию, имя, отчество,», в пятом предложении слово «Подпись» заменить словами «Фамилию, имя, отчество, подпись», в шестом предложении слово «свою» заменить словами «свои фамилию, имя, отчество,»;

в) пункт 8² признать утратившим силу;

3) в статье 15:

а) пункт 1 после слова «сброшюрованном» дополнить словами «(не более 100 листов в одной папке)»;

б) в пункте 8:

в подпункте «и» слово «Закона;» заменить словами «Закона. Неточное указание в подписном листе наименования субъекта Российской Федерации, муниципального образования, если оно соответствует образцу, утвержденному в соответствии с пунктом 6¹ статьи 14 настоящего Закона, не может служить

основанием для признания подписей участников референдума недействительными;»;

подпункт «л» после слов «в этот подписной лист,» дополнить словами «а также если фамилия, имя, отчество указаны участниками референдума несобственноручно,»;

4) в пункте 2 статьи 16:

а) в подпункте «б» цифры «10» заменить цифрой «5»;

б) в подпункте «б¹» цифры «10» заменить цифрой «5»;

5) дополнить статьей 18¹ следующего содержания:

«Статья 18¹. Проведение референдума при введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации

1. При введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации в соответствии с Федеральным законом от 21 декабря 1994 года № 68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера» на всей территории или на части территории муниципального образования в случае, если в соответствии с законодательством Российской Федерации о выборах и референдумах назначен или должен быть назначен референдум, при наличии угрозы жизни и (или) здоровью участников референдума голосование может быть отложено.

2. В случае, указанном в пункте 1 настоящей статьи, решение об отложении референдума может быть принято при введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации на территории муниципального образования – Центральной избирательной комиссией Республики Татарстан по мотивированному предложению избирательной комиссии, организующей референдум, в отношении референдума на территории соответствующего муниципального образования.

3. Сроки и порядок совершения избирательных действий в случае принятия Центральной избирательной комиссией Республики Татарстан решения, предусмотренного пунктом 2 настоящей статьи, определяются этой комиссией в каждом конкретном случае исходя из особенностей режима повышенной готовности и (или) чрезвычайной ситуации на соответствующей территории.»;

б) в статье 24:

а) пункт 7¹ после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) пункт 8 после слов «не более двух наблюдателей» дополнить словами «(в случае принятия решения, предусмотренного пунктом 1 или 2 статьи 51¹ настоящего Закона, о голосовании в течение нескольких дней – из расчета не более двух наблюдателей на каждый день голосования)», дополнить новым третьим предложением следующего содержания: «При проведении референдума на территории муниципального образования наблюдателем может быть гражданин

Российской Федерации, обладающий правом на участие в референдуме Республики Татарстан.»;

в) пункт 11² после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

7) пункт 16 статьи 27 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

8) пункт 2 статьи 28 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

9) в статье 47:

а) пункт 7 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) второе предложение абзаца первого пункта 8 изложить в следующей редакции: «Редакции муниципальных периодических печатных изданий обязаны публиковать переданные им избирательной комиссией муниципального образования сведения о поступлении и расходовании средств фондов референдума в течение пяти дней со дня получения.»;

10) в статье 51:

а) пункт 8 после слов «за один день до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) пункт 12 после слов «В день голосования» дополнить словами «(последний день голосования на референдуме)»;

11) дополнить статьей 51¹ следующего содержания:

«Статья 51¹. Дни голосования на референдуме

1. По решению избирательной комиссии муниципального образования голосование на референдуме может проводиться в течение нескольких дней подряд, но не более трех дней. Указанное решение может быть принято не позднее чем в десятидневный срок со дня официального опубликования (публикации) решения о назначении референдума и не подлежит пересмотру.

2. Право принятия решения, указанного в пункте 1 настоящей статьи, в случае совмещения дней голосования на выборах и (или) референдумах разных уровней принадлежит комиссии, организующей подготовку и проведение выборов, референдума более высокого уровня.

3. В случае принятия решения о проведении голосования в течение нескольких дней подряд предусмотренные настоящим Законом сроки действий по подготовке и проведению референдума, осуществляемых до дня голосования или после него, отсчитываются от последнего из указанных дней голосования, если Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» не предусмотрено иное.

Если определенные действия осуществляются либо могут осуществляться (не могут осуществляться) в день голосования или в предшествующий ему день, такие действия осуществляются либо могут осуществляться (не могут осуществляться) соответственно в любой из указанных дней голосования или в предшествующий им день, если Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» не предусмотрено иное.

4. По решению избирательной комиссии муниципального образования в период, определенный в соответствии с пунктом 1 настоящей статьи, может быть проведено голосование с использованием следующих дополнительных возможностей реализации права на участие в референдуме граждан:

а) голосование участников референдума вне помещения для голосования на территориях и в местах, пригодных к оборудованию для проведения голосования (на придомовых территориях, на территориях общего пользования и в иных местах);

б) голосование групп участников референдума, которые проживают (находятся) в населенных пунктах и иных местах, где отсутствуют помещения для голосования и транспортное сообщение с которыми затруднено.

5. Право принятия решения о проведении голосования с использованием дополнительных возможностей, предусмотренных пунктом 4 настоящей статьи, в случае совмещения дней голосования на выборах и (или) референдумах разных уровней принадлежит комиссии, организующей подготовку и проведение выборов, референдума более высокого уровня.

6. В случае принятия решения о проведении голосования в соответствии с настоящей статьей досрочное голосование, предусмотренное пунктом 1 статьи 52¹ настоящего Закона, не проводится.

7. Подсчет голосов участников референдума начинается сразу после окончания времени голосования в последний день голосования.

8. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» иные особенности голосования, установления итогов голосования в дни голосования, предусмотренные настоящей статьей, устанавливаются Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

12) статью 52 дополнить пунктом 13¹ следующего содержания:

«13¹. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» при проведении референдума в случаях и порядке, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, может быть предусмотрена возможность голосования участников референдума по почте, а также посредством дистанционного электронного голосования.»;

13) в статье 52¹:

а) дополнить пунктом 15 следующего содержания:

«15. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в целях создания условий для защиты здоровья участников референдума при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами права на участие в референдуме голосование групп участников референдума, которые проживают (находятся) в населенных пунктах и иных местах, где отсутствуют помещения для голосования и транспортное сообщение с которыми затруднено, может быть проведено досрочно, но не ранее чем за 15 дней до дня голосования в порядке, установленном Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

б) дополнить пунктом 16 следующего содержания:

«16. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в целях создания условий для защиты здоровья участников референдума при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами права на участие в референдуме досрочное голосование участников референдума может проводиться в порядке и сроки, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, до дня голосования, но не ранее чем за 10 дней до дня голосования.»;

14) в статье 53:

а) в пункте 1 слова «самостоятельно по уважительным причинам (по состоянию здоровья, инвалидности) прибыть в помещение для голосования» заменить словами «прибыть в помещение для голосования по уважительным причинам (по состоянию здоровья, инвалидности, в связи с необходимостью ухода за лицами, в этом нуждающимися, и по иным уважительным причинам, не позволяющим прибыть в помещение для голосования)»;

б) пункт 2 после слов «Голосование вне помещения для голосования проводится» дополнить словами «, за исключением случаев, предусмотренных подпунктом «а» пункта 4 статьи 51¹ настоящего Закона и пунктом 18 настоящей статьи.»;

в) дополнить пунктом 5¹ следующего содержания:

«5¹. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в порядке и сроки, установленные Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, заявление участника референдума о предоставлении ему возможности проголосовать вне помещения для голосования может быть подано с использованием федеральной государственной информационной системы «Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций)».»;

г) дополнить пунктом 18 следующего содержания:

«18. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в целях создания условий для защиты здоровья участников

референдума при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами права на участие в референдуме голосование участников референдума вне помещения для голосования, в том числе на территориях и в местах, пригодных к оборудованию для проведения голосования (на придомовых территориях, на территориях общего пользования и в иных местах), может проводиться в порядке и сроки, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, в том числе досрочно, но не ранее чем за семь дней до дня голосования.»;

15) абзац первый статьи 63 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)».

Статья 4

Внести в Закон Республики Татарстан от 25 декабря 2012 года № 92-ЗРТ «О порядке отзыва Президента Республики Татарстан» (Ведомости Государственного Совета Татарстана, 2012, № 12 (II часть); 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 6 (I часть); Собрание законодательства Республики Татарстан, 2018, № 44 (часть I), № 83 (часть I); 2019, № 28 (часть I); 2020, № 4 (часть I) следующие изменения:

1) статью 5 дополнить частью 6 следующего содержания:

«6. В случае принятия Центральной избирательной комиссией Республики Татарстан решений, предусмотренных частью 1 или 2 статьи 45¹ настоящего Закона, установленные настоящим Законом условия реализации гражданами Российской Федерации права на участие в голосовании по отзыву, других действиях по подготовке и проведению голосования по отзыву, связанные с достижением возраста 18 лет, определяются исходя из последнего возможного дня голосования по отзыву.»;

2) в статье 10:

а) в части 7 в третьем предложении слово «свою» заменить словами «свои фамилию, имя, отчество,», в пятом предложении слово «Подпись» заменить словами «Фамилию, имя, отчество, подпись», в шестом предложении слово «свою» заменить словами «свои фамилию, имя, отчество,»;

б) часть 10 признать утратившей силу;

3) часть 2 статьи 11 после слова «сброшюрованном» дополнить словами «(не более 100 листов в одной папке)»;

4) пункт 11 части 9 статьи 12 после слов «в этот подписной лист,» дополнить словами «а также если фамилия, имя, отчество указаны участниками голосования по отзыву несобственноручно,»;

5) в части 2 статьи 13:

- а) в пункте 2 цифры «10» заменить цифрой «5»;
- б) в пункте 2¹ цифры «10» заменить цифрой «5»;

б) дополнить статьей 14¹ следующего содержания:

«Статья 14¹. Проведение голосования по отзыву при введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации

1. При введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации в соответствии с Федеральным законом от 21 декабря 1994 года № 68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера» на всей территории или на части территории Республики Татарстан в случае, если в соответствии с законодательством Российской Федерации о выборах и референдумах назначено или должно быть назначено голосование по отзыву, при наличии угрозы жизни и (или) здоровью участников голосования по отзыву голосование может быть отложено.

2. В случае, указанном в части 1 настоящей статьи, решение об отложении голосования по отзыву может быть принято при введении режима повышенной готовности или чрезвычайной ситуации на территории Республики Татарстан либо на территориях двух и более муниципальных образований Республики Татарстан – Центральной избирательной комиссией Российской Федерации по мотивированному предложению Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан в отношении голосования по отзыву на территории Республики Татарстан.

3. Сроки и порядок совершения избирательных действий в случае принятия Центральной избирательной комиссией Российской Федерации решения, предусмотренного частью 2 настоящей статьи, определяются этой комиссией в каждом конкретном случае исходя из особенностей режима повышенной готовности и (или) чрезвычайной ситуации на соответствующей территории.»;

7) в статье 22:

а) часть 11¹ после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) часть 13 после слов «не более двух наблюдателей» дополнить словами «(в случае принятия решения, предусмотренного частью 1 или 2 статьи 45¹ настоящего Закона, о голосовании в течение нескольких дней – из расчета не более двух наблюдателей на каждый день голосования)», дополнить новым третьим предложением следующего содержания: «При проведении голосования по отзыву наблюдателем может быть гражданин Российской Федерации, обладающий правом на участие в голосовании по отзыву.»;

в) часть 16² после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

8) статью 25 дополнить частью 15¹ следующего содержания:

«15¹. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» при проведении голосования по отзыву на участках голосования по отзыву, образованных на вокзалах и в аэропортах, списки участников голосования по отзыву составляются не позднее дня, предшествующего дню голосования, на основании заявлений участников голосования по отзыву, поданных в порядке, установленном Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

9) часть 2 статьи 26 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

10) в статье 41:

а) часть 7 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) второе предложение абзаца первой части 8 изложить в следующей редакции: «Редакции государственных периодических печатных изданий обязаны публиковать переданные им Центральной избирательной комиссией Республики Татарстан сведения о поступлении и расходовании средств фондов голосования по отзыву в течение пяти дней со дня получения.»;

11) в статье 45:

а) часть 9 после слов «за один день до дня» дополнить словами «(первого дня)»;

б) часть 13 после слов «В день голосования» дополнить словами «(последний день голосования по отзыву)»;

12) дополнить статьей 45¹ следующего содержания:

«Статья 45¹. Дни голосования по отзыву

1. По решению Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан голосование по отзыву может проводиться в течение нескольких дней подряд, но не более трех дней. Указанное решение может быть принято не позднее чем в десятидневный срок со дня официального опубликования (публикации) решения о назначении голосования по отзыву и не подлежит пересмотру.

2. Право принятия решения, указанного в части 1 настоящей статьи, в случае совмещения дней голосования на выборах и (или) референдумах разных уровней, а также голосования по отзыву принадлежит комиссии, организующей подготовку и проведение выборов, референдума более высокого уровня.

3. В случае принятия решения о проведении голосования по отзыву в течение нескольких дней подряд предусмотренные настоящим Законом сроки действий по подготовке и проведению голосования по отзыву, осуществляемых до дня голосования или после него, отсчитываются от последнего из указанных дней голосования, если Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» не предусмотрено иное. Если определенные действия осуществляются либо могут

осуществляться (не могут осуществляться) в день голосования или в предшествующий ему день, такие действия осуществляются либо могут осуществляться (не могут осуществляться) соответственно в любой из указанных дней голосования или в предшествующий им день, если Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» не предусмотрено иное.

4. По решению Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан в период, определенный в соответствии с частью 1 настоящей статьи, может быть проведено голосование с использованием следующих дополнительных возможностей реализации права граждан Российской Федерации на участие в голосовании по отзыву:

1) голосование участников голосования по отзыву вне помещения для голосования на территориях и в местах, пригодных к оборудованию для проведения голосования (на придомовых территориях, на территориях общего пользования и в иных местах);

2) голосование групп участников голосования по отзыву, которые проживают (находятся) в населенных пунктах и иных местах, где отсутствуют помещения для голосования и транспортное сообщение с которыми затруднено.

5. Право принятия решения о проведении голосования с использованием дополнительных возможностей, предусмотренных частью 4 настоящей статьи, в случае совмещения дней голосования на выборах и (или) референдумах разных уровней, а также голосования по отзыву принадлежит комиссии, организующей подготовку и проведение выборов, референдума более высокого уровня.

6. Подсчет голосов участников голосования по отзыву начинается сразу после окончания времени голосования в последний день голосования.

7. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» иные особенности голосования, установления итогов голосования в дни голосования, предусмотренные настоящей статьей, устанавливаются Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

13) в статье 46:

а) дополнить частью 13¹ следующего содержания:

«13¹. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» при проведении голосования по отзыву в случаях и порядке, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, может быть предусмотрена возможность голосования участников голосования по отзыву по почте, а также посредством дистанционного электронного голосования.»;

б) дополнить частью 16 следующего содержания:

«16. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в целях создания условий для защиты здоровья участников

голосования по отзыву при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами Российской Федерации права на участие в голосовании по отзыву голосование групп участников голосования по отзыву, которые проживают (находятся) в населенных пунктах и иных местах, где отсутствуют помещения для голосования и транспортное сообщение с которыми затруднено, может быть проведено досрочно, но не ранее чем за 15 дней до дня голосования в порядке, установленном Центральной избирательной комиссией Российской Федерации.»;

в) дополнить частью 17 следующего содержания:

«17. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в целях создания условий для защиты здоровья участников голосования по отзыву при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами Российской Федерации права на участие в голосовании по отзыву досрочное голосование участников голосования по отзыву может проводиться в порядке и сроки, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, до дня голосования, но не ранее чем за 10 дней до дня голосования.»;

14) в статье 47:

а) в части 1 слова «самостоятельно по уважительным причинам (по состоянию здоровья, инвалидности) прибыть в помещение для голосования» заменить словами «прибыть в помещение для голосования по уважительным причинам (по состоянию здоровья, инвалидности, в связи с необходимостью ухода за лицами, в этом нуждающимися, и по иным уважительным причинам, не позволяющим прибыть в помещение для голосования)»;

б) часть 2 после слов «Голосование вне помещения для голосования проводится» дополнить словами «, за исключением случаев, предусмотренных пунктом 1 части 4 статьи 45¹ настоящего Закона и частью 20 настоящей статьи.»;

в) дополнить частью 5¹ следующего содержания:

«5¹. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в порядке и сроки, установленные Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, заявление участника голосования по отзыву о предоставлении ему возможности проголосовать вне помещения для голосования может быть подано с использованием федеральной государственной информационной системы «Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций)».»;

г) дополнить частью 20 следующего содержания:

«20. В соответствии с Федеральным законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации» в целях создания условий для защиты здоровья участников голосования по отзыву при участии в голосовании, создания максимального удобства для реализации гражданами Российской Федерации права на участие в

голосовании по отзыву голосование участников голосования по отзыву вне помещения для голосования, в том числе на территориях и в местах, пригодных к оборудованию для проведения голосования (на придомовых территориях, на территориях общего пользования и в иных местах), может проводиться в порядке и сроки, которые установлены Центральной избирательной комиссией Российской Федерации, в том числе досрочно, но не ранее чем за семь дней до дня голосования.»;

15) абзац первый статьи 56 после слов «за три дня до дня» дополнить словами «(первого дня)».

Статья 5

Настоящий Закон вступает в силу через 10 дней после дня его официального опубликования.

Президент
Республики Татарстан

Р.Н. Минниханов

Казань, Кремль
08 апреля 2021 года
№ 23-ЗРТ

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗАКОНЫ

Татарстан Республикасы Сайлау кодексына һәм Татарстан Республикасының аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында

Татарстан Республикасы
Дәүләт Советы тарафыннан
2021 елның 18 мартында
кабул ителде

1 статья

Татарстан Республикасы Сайлау кодексына (Татарстан Дәүләт Советы Жыелма басмасы, 2007, № 5, № 12 (I өлеш); 2010, № 6 (I өлеш); 2011, № 8 (I өлеш), № 12 (I өлеш); 2012, № 6 (I өлеш); 2013, № 10; 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 4, № 6 (I өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыелмасы, 2017, № 27 (I өлеш), № 52 (I өлеш), № 55 (I өлеш); 2018, № 44 (I өлеш), № 83 (I өлеш); 2019, № 2 (I өлеш), № 28 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш); 2021, № 1 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1) 4 статьяда:

а) 6 өлешкә түбәндәге эчтәлекле 2¹ пункт өстәргә:

«2¹) Россия Федерациясе Жинаять кодексының 106 статьясында, 107 статьясындагы икенче өлешендә, 110¹ статьясындагы өченче өлешендә, 112 статьясындагы икенче өлешендә, 119 статьясындагы икенче өлешендә, 126 статьясындагы беренче өлешендә, 127 статьясындагы икенче өлешендә, 127² статьясындагы беренче өлешендә, 136 статьясында, 141 статьясындагы икенче һәм өченче өлешләрәндә, 142 статьясындагы беренче өлешендә, 142¹ статьясында, 142² статьясындагы беренче һәм өченче өлешләрәндә, 150 статьясындагы беренче өлешендә, 158 статьясындагы икенче өлешендә, 159 статьясындагы икенче һәм бишенче өлешләрәндә, 159¹ статьясындагы икенче өлешендә, 159² статьясындагы икенче өлешендә, 159³ статьясындагы икенче өлешендә, 159⁵ статьясындагы икенче өлешендә, 159⁶ статьясындагы икенче өлешендә, 160 статьясындагы икенче өлешендә, 161 статьясындагы беренче өлешендә, 167 статьясындагы икенче өлешендә, 174 статьясындагы өченче өлешендә, 174¹ статьясындагы өченче өлешендә, 189 статьясындагы икенче өлешендә, 200² статьясындагы беренче өлешендә, 200³ статьясындагы икенче өлешендә, 205² статьясындагы беренче

өлөшөндө, 207² статьясындагы икенче өлөшөндө, 212¹ статьясында, 228⁴ статьясындагы беренче өлөшөндө, 230 статьясындагы беренче өлөшөндө, 232 статьясындагы беренче өлөшөндө, 239 статьясындагы беренче өлөшөндө, 243⁴ статьясындагы икенче өлөшөндө, 244 статьясындагы икенче өлөшөндө, 258¹ статьясындагы беренче¹ өлөшөндө, 273 статьясындагы беренче һәм икенче өлөшлөрдө, 274¹ статьясындагы беренче өлөшөндө, 280 статьясындагы икенче өлөшөндө, 280¹ статьясындагы икенче өлөшөндө, 282 статьясындагы беренче өлөшөндө, 296 статьясындагы өчөнчө өлөшөндө, 309 статьясындагы өчөнчө өлөшөндө, 313 статьясындагы беренче һәм икенче өлөшлөрдө, 318 статьясындагы беренче өлөшөндө, 354 статьясындагы икенче өлөшөндө, 354¹ статьясындагы икенче өлөшөндө каралган жинаятьлэрне кылган өчөн иректөн мэхрүм ителүгө хөкөм ителгән һәм сайлауларда тавыш бирү көнөнө күрсөтелгән жинаятьлэр өчөн хөкөм ителүе юкка чыгарылмаган һәм кире алынмаган затлар – хөкөм ителүе юкка чыгарылган яисэ кире алынган көннөн алып биш ел үткөнчө;»;

б) 6¹ өлөштө «1¹ һәм 1² пунктларында» сүзлөрөн «1¹, 1² һәм 2¹ пунктларында» сүзлөрөнө алмаштырырга;

в) түбөндөгө эчтөлөклө 12 өлөш өстөргө:

«12. Комиссия элөгө Кодексның 75¹ статьясындагы 1 яисэ 2 өлөшөндө каралган карарларны кабул иткөн очракта, Россия Федерациясе гражданны таракыннан актив сайлау хокукын, законда каралган сайлау гамэллөрдө катнашу хокукын гамэлгэ ашыруның элөгө Кодекста билгелэнгән 18 яшькэ житүгө бэйле шартлары тиешле сайлауларда тавыш бирү мөмкинлөгө булган соңгы көннөн чыгып билгелэнэ.»;

г) түбөндөгө эчтөлөклө 13 өлөш өстөргө:

«13. Комиссия элөгө Кодексның 75¹ статьясындагы 1 яисэ 2 өлөшөндө каралган карарларны кабул иткөн очракта, Россия Федерациясе гражданны таракыннан сайлану хокукын гамэлгэ ашыруның элөгө Кодекста билгелэнгән шартлары тиешле сайлауларда тавыш бирү мөмкинлөгө булган беренче көннөн чыгып билгелэнэ.»;

2) 6 статьяның 3¹ өлөшөндө «алты айдан да» сүзлөрөн «бер елдан да» сүзлөрөнө алмаштырырга;

3) түбөндөгө эчтөлөклө 6¹ статья өстөргө:

«6¹ статья. Югары эзерлек яисэ гадэттэн тыш хэл режимын керткөндө **сайлауларны уздыру**

1. «Россия Федерациясе гражданнының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантиялэре турында» Федераль закон нигезендэ «Халыкны һәм территориялэрне табигый һәм техноген характердагы гадэттэн тыш хэллөрдөн яклау турында» 1994 елның 21 декабрөндөгө 68-ФЗ номерлы Федераль законга ярашлы рөвештэ сайлау округының бөтен территориясендэ яисэ территориясенөң бер өлөшөндө югары эзерлек яисэ гадэттэн тыш хэл режимы кертелгөндө, эгэр сайлаулар турында Россия Федерациясе

законнары нигезендә әлеге Кодексның 6 статьясында каралган срокларда сайлаулар билгеләнгән яисә билгеләнергә тиеш булса, сайлаучыларның гомеренә һәм (яисә) сәләмәтлегенә куркыныч янаганда, тавыш бирү кичектерелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән очракта тавыш бирүне кичектерү турында карар, югары эзерлек яисә гадәттән тыш хәл режимы кертелгәндә, түбәндәгечә кабул ителергә мөмкин:

1) муниципаль берәмлек территориясендә – сайлауларны оештыручы сайлау комиссиясенең тиешле муниципаль берәмлек территориясендәге муниципаль сайлауларга кагылышлы дәлилләнгән тәкъдиме буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан;

2) Татарстан Республикасы территориясендә йә Татарстан Республикасының ике һәм аннан күбрәк муниципаль берәмлеге территорияләрендә – Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенең Татарстан Республикасы территориясендәге теләсә нинди сайлауларга кагылышлы дәлилләнгән тәкъдиме буенча Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан.

3. Тиешле сайлау комиссиясе тарафыннан әлеге статьяның 2 өлешендә каралган карар кабул ителгән очракта, сайлау гамәлләрен башкару сроклары һәм тәртибе бу комиссия тарафыннан һәр аерым очракта тиешле территориядәге югары эзерлек һәм (яисә) гадәттән тыш хәл режимы үзгәртелгәннән чыгып билгеләнә.

4. Тиешле сайлау комиссиясе тарафыннан тиешле сайлауларда тавыш бирүне кичектерү турында карар кабул ителгән очракта, органнар һәм депутатлар, югары эзерлек һәм (яисә) гадәттән тыш хәл режимы бетерелгәнче һәм күрсәтелгән органнарның яисә депутатларның яңа составы сайланганчы, үз вәкаләтләрен үтиләр.»;

4) 11 статьяда:

а) түбәндәге эчтәлекле 4² өлеш өстәргә:

«4². Әлеге Кодексның 12 статьясындагы 7 өлеш, 13 статьясындагы 8 өлеш, 15 статьясындагы 7 өлеш, 16 статьясындагы 4 өлеш, 91¹ статьясындагы 3 өлеш, 108¹ статьясындагы 3 өлеш нигезендә комиссия эгъзасын билгеләүне тәкъдим иткән сәяси партия комиссиянең әлеге эгъзасын билгеләп куйган органга комиссиянең шул эгъзасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында дәлилләнгән тәкъдим кертергә хокуклы. Сәяси партия, комиссия эгъзасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы тәкъдим белән бергә, комиссиянең яңа эгъзасы кандидатурасы буенча тәкъдим кертергә тиеш. Мондый тәкъдим булмаса, комиссия эгъзасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында тәкъдим каралырга тиеш түгел. Комиссия эгъзасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында тәкъдим һәм комиссиянең яңа эгъзасы кандидатурасы буенча тәкъдимне раслау сәяси партиянең уставында моңа вәкаләт бирелгән сәяси партиянең даими эшләүче житәкче органы яисә (сайлау комиссиясе дәрәжәсенә карап) аның региональ бүлеге йә башка структур бүлекчәсе карары белән башкарыла. Әлеге тәкъдим комиссия эгъзасы билгеләнгәннән соң бер ел дәвамында, комиссия вәкаләтләре срогы тәмамлануга бер ел кала, сайлауларны эзерләүдә һәм үткәрүдә тиешле комиссия закон нигезендә катнаша торган әлеге Кодексның

6 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән сайлауларда тавыш бирү көненә кадәр алты ай алдан башлана торган чорда, тиешле сайлау кампаниясе чорында, шулай ук эзерләүдә һәм үткәрүдә комиссия катнаша торган башка сайлауларда сайлау кампаниясе, референдум кампаниясе чорында кертелә алмый.»;

б) 7¹ өлештә «федераль башкарма хакимиятнең дәүләт сәясәтен эшләү, гамәлгә ашыру һәм эчке эшләр өлкәсендә норматив хокукый жайга салу функцияләрен башкаручы органының территориаль органы» сүзләрен «федераль башкарма хакимият органының дәүләт сәясәтен эшләү, гамәлгә ашыру һәм эчке эшләр өлкәсендә норматив хокукый жайга салу функцияләрен башкаручы территориаль органы» сүзләренә алмаштырырга;

5) 18 статьяда:

а) 6 өлешнең 1 пунктында «тавыш бирү көненә» сүзләреннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

б) түбәндәге эчтәлекле 6² өлеш өстәргә:

«6². Хәлиткеч тавыш бирү хокукы булган комиссия эгъзасы, аның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында сәяси партиянең элге Кодексның 11 статьясындагы 4² өлеше нигезендә кертелгән дәлилленгән тәкъдименә нигезләнеп, аны билгеләгән орган карары белән комиссия эгъзасы вазыйфаларынан үз вәкаләтләре чоры тәмамланганчы азат ителергә мөмкин.»;

в) 10 өлештә «6, 6¹ һәм» сүзләрен «6 – 6² һәм» сүзләренә алмаштырырга;

г) түбәндәге эчтәлекле 10¹ өлеш өстәргә:

«10¹. Вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату турында сәяси партия тарафыннан элге Кодексның 11 статьясындагы 4² өлеше нигезендә тәкъдим кертелгән комиссия эгъзасын билгеләп куйган орган, комиссия эгъзасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында тәкъдим һәм комиссиянең яңа эгъзасы кандидатурасы буенча тәкъдим кергән көннән алып бер айдан да соңга калмыйча, комиссия эгъзасының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату һәм комиссиянең яңа эгъзасын билгеләп кую турында йә вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату турында тәкъдимне канәгатьләндерүдән баш тарту хакында карар кабул итә. Вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату турында сәяси партия тарафыннан элге Кодексның 11 статьясындагы 4² өлеше нигезендә тәкъдим кертелгән комиссия эгъзасын билгеләп куйган орган элге өлеш нигезендә кабул ителгән карар турында сәяси партиягә хәбәр итә.»;

6) 22 статьяда:

а) 3¹ өлештә «көненә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

б) 5 өлештә «иң күбе ике күзәтүче» сүзләреннән соң «(берничә көн дәвамында тавыш бирү турында элге Кодексның 75¹ статьясындагы 1 яисә 2 өлешендә каралган карар кабул ителгән очракта – һәр тавыш бирү көненә иң күбе ике күзәтүче исәбеннән)» сүзләрен өстәргә, түбәндәге эчтәлекле яңа өченче жөмлә өстәргә: «Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына сайлаулар, Татарстан Республикасы территориясендә жирле үзидарә органнарына сайлаулар уздырганда,

Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына сайлауларда актив сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданы күзәтүче була ала.»;

7) 23 статьяның 3 өлешендә «көнәнә» сүзеннән соң «(беренче көнәнә)» сүзләрен өстәргә;

8) 26 статьяга түбәндәге эчтәлекле 7 өлеш өстәргә:

«7. Әгәр Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы депутатларына төп сайлауларны уздыру елына кадәрге елның 1 июленә сайлаучылар вәкиллеге уртача нормасыннан 20 проценттан күбрәк тайпылыш билгеләнсә, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, муниципаль берәмлекнең тиешле вәкиллеке органы сайлауларны оештыручы сайлау комиссиясе тәкъдиме буенча сайлау округлары схемасына, аны әлеге Кодексның 25 статьясындагы 3 өлеш таләпләренә туры китерү максатларында, тавыш бирү көнәнә тугыз айдан да соңга калмыйча, үзгәрешләр кертә. Бу очракта әлеге Кодексның 25 статьясындагы 3 өлеш таләпләренә туры килми торган округларгына үзгәртелергә тиеш. Әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр башка округларның чикләре үзгәрүгә китерсә, мондый округларның чикләре шулай ук әлеге Кодексның 25 статьясындагы 3 өлеш таләпләре нигезендә үзгәртелергә мөмкин. Әгәр сайлау округлары схемасына үзгәрешләрне аны әлеге Кодексның 25 статьясындагы 3 өлеш таләпләренә туры китерү максатларында кертү таләп ителүгә бәйле рәвештә 50 проценттан артык сайлау округы чикләрен үзгәртү таләп ителсә, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, муниципаль берәмлекнең тиешле вәкиллеке органы, сайлауларны оештыручы сайлау комиссиясе тәкъдиме буенча, әлеге өлештә күрсәтелгән срокта бермандатлы һәм (яисә) күпмандатлы сайлау округларының яңа схемасын раслый. Әгәр Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, муниципаль берәмлекнең тиешле вәкиллеке органы сайлау округлары схемасына үзгәрешләрне күрсәтелгән срокта кертмәсә яисә яңа схеманы расламаса, шул исәптән Татарстан Республикасы Дәүләт Советы, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы булмау сәбәпле, сайлау округлары схемасына мондый үзгәрешләрне кертү (мондый схеманы раслау) сайлауларны оештыручы сайлау комиссиясе тарафыннан мондый үзгәрешләрне күрсәтелгән органнар кертәргә тиешле (мондый схема расланган булырга тиешле) срок беткәннән соң утыз көннән дә соңга калмыйча башкарыла.»;

9) 27 статьяның 4 өлешендә «тавыш бирү көнәнә» сүзләреннән соң «(беренче көнәнә)» сүзләрен өстәргә;

10) 29 статьяда:

а) 17 өлешнең икенче абзацында «тавыш бирү көнәнә» сүзләреннән соң «(беренче көнәнә)» сүзләрен өстәргә;

б) түбәндәге эчтәлекле 17¹ өлеш өстәргә:

«17¹. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына сайлаулар

вокзалларда һәм аэропортларда оештырылган сайлау участкаларында уздырылганда, сайлаучылар исемлекләре, сайлаучыларның Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә бирелгән гаризаларына нигезләнеп, тавыш бирү көненә кадәрге көннән дә соңга калмыйча төзелә.»;

11) 44 статьяда:

а) түбәндөгә эчтәлекле б¹ өлеш өстәргә:

«б¹. Сайлауларны оештыручы комиссия, «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда билгеләнгән кул кую кәгазьләренә формаларына нигезләнеп, кул кую кәгазен тугызы үрнәгән тиешенчә сайланулы вазыйфай затның исеме, Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенә закон чыгару (вәкиллеке) органы, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы атамасын, Россия Федерациясе субъекты, муниципаль берәмлек исеме, сайлау округы исеме һәм (яисә) номерын күрсәтүгә кагылышлы өлешендә раслый.»;

б) 9 өлешнең өченче жөмлөсүндә «үз» сүзеннән соң «фамилиясен, исеме, атасының исеме язган,» сүзләрен өстәргә, бишенче жөмлөсүндә «Сайлаучы» сүзеннән соң «фамилиясен, исеме, атасының исеме,» сүзләрен өстәргә, алтынчы жөмлөдә «үз» сүзеннән соң «фамилиясен, исеме, атасының исеме яза,» сүзләрен өстәргә;

в) 12 өлешне үз көчен югалткан дип танырга;

г) 14 өлештә «тегелгән» сүзеннән соң «(бер папкада иң күбе 100 бит)» сүзләрен өстәргә;

12) 46 статьяның 16 өлешендә:

а) 9 пунктта «имзалары;» сүзен «имзалары. Кул кую кәгазендә сайланулы вазыйфай затның вазыйфасы исеме, Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенә закон чыгару (вәкиллеке) органы, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы атамасы, Россия Федерациясе субъекты, муниципаль берәмлек исеме, сайлау округы исеме һәм (яисә) номеры төгәл күрсәтелмәү, әгәр ул элеге Кодексның 44 статьясындагы б¹ өлешендә расланган үрнәккә туры килсә, сайлаучыларның имзаларын гамәлдә түгел дип тану өчен нигез була алмый;» сүзләренә алмаштырырга;

б) 11 пунктта «кертелгән булса,» сүзләреннән соң «шулай ук сайлаучыларның фамилиясе, исеме, атасының исеме үз куллары белән язылмаган булса,» сүзләрен өстәргә;

13) 47 статьяда:

а) 6 өлештә:

6 пунктта «10» саннарын «5» санына алмаштырырга;

б¹ пунктта «10» саннарын «5» санына алмаштырырга;

б) 7 өлештә:

2¹ пунктта «10» саннарын «5» санына алмаштырырга;

2² пунктта «10» саннарын «5» санына алмаштырырга;

14) 48 статьяның 2 өлешендә «Сайлаулар нәтижеләре турында гомуми күрсәткечләр рәсми басылып чыккан (игълан ителгән)» сүзләрен «Сайлаулар нәтижеләре рәсми басылып чыккан» сүзләренә алмаштырырга;

15) 53 статьяда:

а) 1 өлештә беренче жөмләне түбәндәге редакциядә бөян итәргә: «Үз-үзен күрсәткән кандидат, тавыш бирү көненә (беренче көненә) кадәр биш көннән дә соңга калмыйча, ә шуңа мәжбүр итүче шартлар булганда, тавыш бирү (шул исәптән кабат тавыш бирү) көненә (беренче көненә) кадәр бер көннән дә соңга калмыйча, тиешле сайлау комиссиясенә үз кандидатурасын кире алу турында язма гариза бирергә хокуклы.»;

б) 2 өлештә беренче жөмләне түбәндәге редакциядә бөян итәргә: «Кандидатлар исемлеге составында күрсәтелгән кандидат, тавыш бирү көненә кадәр 15 көннән дә соңга калмыйча, ә шуңа мәжбүр итүче шартлар булганда, тавыш бирү (шул исәптән кабат тавыш бирү) көненә (беренче көненә) кадәр бер көннән дә соңга калмыйча, тиешле сайлау комиссиясенә үз кандидатурасын кире алу турында язма гариза бирергә хокуклы.»;

в) 4 өлештә «тавыш бирү көненә» сүзләреннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

г) 5 өлештә «тавыш бирү көненә кадәр биш» сүзләрен «тавыш бирү көненә (беренче көненә) кадәр биш» сүзләренә алмаштырырга;

16) 61 статьяга түбәндәге эчтәлекле 9¹ өлеш өстәргә:

«9¹. Түләүле эфир вакыты элге Кодексның 59 статьясындагы 2 өлешендә билгеләнгән чорда дәүләт һәм муниципаль телерадиотапшырулар оешмасы тарафыннан бирелә. Теркәлгән кандидатларның, сәяси партияләрнең сайлау алды агитация материалларын эфирга чыгару датасы һәм вакыты жирәбә салу нигезендә билгеләнә, аны телерадиотапшырулар оешмасы, теркәлгән кандидатлар, сайлау берләшмәләренең вәкаләтле вәкилләре тарафыннан жирәбәдә катнашу өчен бирелгән язма гаризаларына нигезләнәп, мәнфәгатьле затлар катнашында үткәрә. Жирәбә салу элге статьяның 7 өлешендә билгеләнгән срокта башкарыла. Жирәбә салуны үткәргәндә тиешенчә Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе, муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе эгъзалары, шулай ук элге Кодексның 21 статьясындагы 1 өлешендә күрсәтелгән затлар булырга хокуклы. Жирәбә салу нәтижеләре беркетмә белән рәсмиләштерелә.»;

17) 62 статьяда:

а) түбәндәге эчтәлекле 1¹ өлеш өстәргә:

«1¹. Региональ (республика) дәүләт вакытлы матбугат басмалары редакцияләре Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына сайлауларда элге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән матбугат майданын теркәлгән кандидатларга, кандидатларның теркәлгән исемлекләрен күрсәткән сайлау берләшмәләренә бүлөп бирергә тиеш. Муниципаль вакытлы матбугат басмалары редакцияләре тиешле муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнарына

сайлауларда элеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән матбугат мәйданын бүлөп бирергә тиеш.»;

б) 6 өлештә «дәүләт вакытлы матбугат басмасы редакциясе» сүзләрен «дәүләт һәм муниципаль вакытлы матбугат басмалары редакцияләре» сүзләренә алмаштырырга;

18) 70 статьяда:

а) 7 өлештә «тавыш бирү көненә» сүзләреннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

б) 8 өлешнең беренче абзацындагы икенче жөмләне түбәндәге редакциядә бөян итәргә: «Дәүләт яисә муниципаль вакытлы матбугат басмалары редакцияләре, сайлаулар дәрәжәсенә карап, аларга сайлау фондларына акчалар керү һәм аларның тотылуы турында комиссияләр тарафыннан тапшырылган белешмәләрне аларны алган көннән алып өч көн эчендә бастырып чыгарырга тиеш.»;

в) 10 өлештә «Дәүләт һәм» сүзләрен «Дәүләт яисә» сүзләренә алмаштырырга;

19) 75 статьяда:

а) 16 өлештә «көненә кадәр» сүзләрен «көненә (беренче көненә) кадәр» сүзләренә алмаштырырга;

б) 22 өлештә «Тавыш бирү көнендә» сүзләреннән соң «(тиешле сайлауларда тавыш бирүнең соңгы көнендә)» сүзләрен өстәргә;

20) түбәндәге эчтәлекле 75¹ статья өстәргә:

«75¹ статья. Сайлауларда тавыш бирү көннәре

1. Сайлауларда тавыш бирү (кабат тавыш бирүне, кабат сайлауларны кертөп) сайлауларны оештыручы сайлау комиссиясе карары буенча берничә көн рәттән, ләкин иң күбе өч көн үткәрелә ала. Күрсәтелгән карар сайлауларны билгеләү турында карар рәсми басылып чыккан (бастырып чыгарылган) көннән алып ун көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә мөмкин һәм яңадан карала алмый.

2. Төрле дәрәжәдәге сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда тавыш бирү көннәре берләштерелгән очракта, элеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән карарны кабул итү хокукына югарырак дәрәжәдәге сайлауларны, референдумны эзерләүне һәм үткәрүне оештыручы комиссия ия.

3. Тавыш бирүне берничә көн рәттән үткәрү турында карар кабул ителгән очракта, тавыш бирү көненә кадәр яисә аннан соң башкарылырга тиешле сайлау гамәлләренең элеге Кодекста каралган сроклары, әгәр «Россия Федерациясе гражданнының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда башкасы каралмаган булса, күрсәтелгән тавыш бирү көннәренең соңгысыннан башлап исәпләнә. Әгәр билгеләнгән гамәлләр тавыш бирү көнендә йә аннан алдагы көндә башкарылса йә башкарыла алса (башкарыла алмаса), мондый гамәлләр, әгәр «Россия Федерациясе гражданнының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда башкасы каралмаган булса, тиешенчә тавыш бирүнең

күрсәтелгән теләсә кайсы көнендә яисә алардан алдагы көндә башкарыла йә башкарыла ала (башкарыла алмый).

4. Әлеге статьяның 1 өлеше нигезендә билгеләнгән чорда тавыш бирү, сайлауларны оештыручы сайлау комиссиясе карары буенча, Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларын гамәлгә ашыруның түбәндәге өстәмә мөмкинлекләреннән файдаланып үткәрелергә мөмкин:

1) тавыш бирүне үткәрү өчен жиһазлауга яраклы территорияләрдә һәм урыннарда (йорт яны территорияләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм башка урыннарда) сайлаучыларның тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирүе;

2) тавыш бирү биналары булмаган һәм транспорт элементәсе кыенлашкан торак пунктларда һәм башка урыннарда яшәүче (булган) сайлаучылар төркемнәреннән тавыш бирүе.

5. Төрле дәрәжәдәге сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда тавыш бирү көннәре берләштерелгән очракта, тавыш бирүне әлеге статьяның 4 өлешендә каралган өстәмә мөмкинлекләрдән файдаланып үткәрү турында карар кабул итү хокукына югарырак дәрәжәдәге сайлауларны, референдумны эзерләүне һәм үткәрүне оештыручы комиссия ия.

6. Тавыш бирүне үткәрү турында карар әлеге статья нигезендә кабул ителгән очракта, әлеге Кодексның 76¹ статьясындагы 1 өлешендә каралган вакытыннан алда тавыш бирү үткәрелми.

7. Сайлаучыларның тавышларын санау тавыш бирүнең соңгы көнендә тавыш бирү вакыты тәмамлангач ук башлана.

8. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә тавыш бирүнең, әлеге статьяда каралган тавыш бирү көннәрендә тавыш бирү нәтижеләрен билгеләүнең башка үзгәртелгән Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

21) 76 статьяга түбәндәге эчтәлекле 16¹ өлеш өстәргә:

«16¹. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына сайлаулар үткәргәндә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән очракларда һәм тәртиптә сайлаучыларның почта аша, шулай ук дистанцион электрон тавыш бирү юлы белән тавыш бирү мөмкинлеге каралырга мөмкин.»;

22) 76¹ статьяда:

а) түбәндәге эчтәлекле 15 өлеш өстәргә:

«15. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда сайлаучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, Россия Федерациясе гражданны тарафыннан сайлау хокукларын гамәлгә ашыру өчен максималь уңайлык булдыру максатларында, тавыш бирү

биналары булмаган һәм транспорт элементәсе кыенлашкан торақ пунктларда һәм башка урыннарда яшәүче (булган) сайлаучылар төркемнәренә тавыш бирүе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә вакытыннан алда, әмма тавыш бирү көненә кадәр 15 көннән дә иртәрәк түгел, үткәренеләргә мөмкин.»;

б) түбәндәге эчтәлеккә 16 өлеш өстәргә:

«16. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда сайлаучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, Россия Федерациясе гражданны тарафыннан сайлау хокукларын гамәлгә ашыру өчен максималь уңайлык булдыру максатларында, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына сайлауларда сайлаучыларның вакытыннан алда тавыш бирүе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә һәм срокларда тавыш бирү көненә кадәр, әмма тавыш бирү көненә кадәр 10 көннән дә иртәрәк түгел, үткәренеләргә мөмкин.»;

23) 77 статьяда:

а) 1 өлештә «тавыш бирү бинасына нигезле сәбәпләр (сәламәтлек торышы, инвалидлыгы буенча) буенча мөстәкыйль рәвештә» сүзләрен «тавыш бирү бинасына нигезле сәбәпләр аркасында (сәламәтлек торышы, инвалидлыгы буенча, тәрбиягә мохтаж затларны карап тору таләп ителгәнгә күрә һәм тавыш бирү бинасына киләргә мөмкинлек бирми торган башка нигезле сәбәпләр аркасында)» сүзләренә алмаштырырга;

б) 2 өлештә «Тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирү» сүзләреннән соң «, әлегә Кодексның 75¹ статьясындагы 4 өлешенә 1 пункттында, 76¹ статьясындагы 15 өлешендә һәм әлегә статьяның 18 өлешендә каралган очрақлардан тыш,» сүзләрен өстәргә;

в) түбәндәге эчтәлеккә 5¹ өлеш өстәргә:

«5¹. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә һәм срокларда сайлаучының аңа тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирү мөмкинлегә бирү турындагы гаризасы «Дәүләт хезмәт күрсәтүләренә һәм муниципаль хезмәт күрсәтүләренә (функцияләренә) бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша биреләргә мөмкин.»;

г) түбәндәге эчтәлеккә 18 өлеш өстәргә:

«18. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда сайлаучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, Россия Федерациясе гражданны тарафыннан сайлау хокукларын гамәлгә ашыру өчен максималь уңайлык булдыру максатларында, сайлаучыларның тавыш бирү бинасыннан читтә, шул исәптән тавыш бирүне үткәру өчен жиһазлауга яраклы территорияләрдә һәм урыннарда (йорт яны территорияләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм башка урыннарда), тавыш бирүе Россия

Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә һәм срокларда, шул исәптән вакытыннан алда, әмма тавыш бирү көненә кадәр жиде көннән дә иртәрәк түгел, үткәрелергә мөмкин.»;

24) 104⁵ статьяның 13 өлешендә «көнөнә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

25) 104¹⁵ статьяның 4 өлешендәгә беренче жөмләдә «үз кандидатурасын кире алса яисә башка сәбәпләр аркасында китсә» сүзләрен «тавыш бирү көненә (беренче көненә) кадәр үз кандидатурасын кире алса яисә башка сәбәпләр аркасында төшөп калса» сүзләренә алмаштырырга;

26) 128¹ статьяның 5 өлешендәгә беренче жөмләдә «үз кандидатурасын алса яисә башка сәбәпләр аркасында киткән булса» сүзләрен «тавыш бирү көненә (беренче көненә) кадәр үз кандидатурасын кире алса яисә башка сәбәпләр аркасында төшөп калса» сүзләренә алмаштырырга.

2 статья

«Татарстан Республикасы референдумы турында» 2003 елның 9 августындагы 33-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына (Татарстан Дәүләт Советы Жыйалма басмасы, 2003, № 8; 2005, № 3 (I өлеш); 2008, № 6; 2010, № 10 (II өлеш); 2011, № 8 (I өлеш), № 12 (I өлеш); 2013, № 10; 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 6 (I өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыйалмасы, 2018, № 44 (I өлеш), № 83 (I өлеш); 2019, № 28 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш) түбәндәгә үзгәрешләренә кертергә:

1) 4 статьяга түбәндәгә эчтәлекле 4 пункт өстәргә:

«4. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе әлегә Законның 49¹ статьясындагы 1 яисә 2 пунктында каралган карарларны кабул иткән очракта, гражданнар тарафыннан референдумда, референдумны әзерләү һәм үткәру буенча башка гамәлләрдә катнашу хокукын гамәлгә ашыруның әлегә Законда билгеләнгән 18 яшькә житүгә бәйле шартлары референдумда тавыш бирү мөмкинлегенә булган соңгы көннән чыгып билгеләнә.»;

2) 13 статьяда:

а) түбәндәгә эчтәлекле 5¹ пункт өстәргә:

«5¹. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе, Федераль законда билгеләнгән имза кәгазьләренә рәвешләренә нигезләнеп, имза кәгазен тугызы үрнәген Россия Федерациясе субъекты исемен күрсәтүгә кагылышлы өлешендә раслый.»;

б) 7 пунктта өченче жөмләдә «үзенә» сүзен «үз фамилиясен, исемен, атасының исемен яза торган,» сүзләренә алмаштырырга, бишенче жөмләдә «Имзасын» сүзен «Фамилиясен, исемен, атасының исемен, имзасын» сүзләренә

алмаштырырга, алтынчы жөмлөдө «мөстәкыйль үз» сүзләрән «мөстәкыйль рәвештә үз фамилиясен, исемен, атасының исемен яза,» сүзләрәнә алмаштырырга;

в) 10 пунктны үз көчен югалткан дип танырга;

3) 13¹ статьяның 1 пунктында «Брошпораланган» сүзеннән соң «(бер папкада иң күбе 100 бит)» сүзләрән өстәргә;

4) 13² статьяның 7 пунктында:

а) «и» пунктчасында «имзалары;» сүзен «имзалары. Имза кәгазендә Россия Федерациясе субъекты, муниципаль берәмлек исеме төгәл күрсәтелмәү, әгәр ул элеге Законның 13 статьясындагы 5¹ пункты нигезендә расланган үрнәккә туры килсә, референдумда катнашучыларның имзаларын гамәлдә түгел дип тану өчен нигез була алмый;» сүзләрәнә алмаштырырга;

б) «л» пунктчасында «кертелмәгән булса,» сүзләрәннән соң «шулай ук әгәр фамилия, исем, атасының исеме референдумда катнашучыларның үз куллары белән язылмаган булса,» сүзләрән өстәргә;

5) 14 статьяның 4 пунктында:

а) «б» пунктчасында «10» саннарын «5» санына алмаштырырга;

б) «б¹» пунктчасында «10» саннарын «5» санына алмаштырырга;

б) түбәндәге эчтәлекле 15¹ статья өстәргә:

«15¹ статья. Югары эзерлек һәм гадәттән тыш хәл режимын керткәндә референдум үткәрү

1. «Халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында» 1994 елның 21 декабрдәге 68-ФЗ номерлы Федераль законга ярашлы рәвештә Татарстан Республикасының бөтен территориясендә яисә территориясенә бер өлешендә югары эзерлек яисә гадәттән тыш хәл режимы кертелгәндә, әгәр сайлаулар һәм референдумнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә референдум билгеләнгән яисә билгеләнергә тиеш булса, референдумда катнашучыларның гомеренә һәм (яисә) сәламәтлегенә куркыныч янаганда, тавыш бирү кичектерелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән очракта референдумны кичектерү турында карар, Татарстан Республикасы территориясендә йә Татарстан Республикасының ике һәм аннан күбрәк муниципаль берәмлеге территорияләрендә югары эзерлек яисә гадәттән тыш хәл режимы кертелгәндә, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә Татарстан Республикасы территориясендә теләсә нинди референдумга кагылышлы дәлилләнгән тәкъдиме буенча Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан кабул ителергә мөмкин.

3. Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан әлеге статьяның 2 пунктында каралган карар кабул ителгән очракта, сайлау гамәлләрән башкару сроклары һәм тәртибе бу комиссия тарафыннан һәр аерым очракта тиешле

территориядә югары эзерлек һәм (яисә) гадәттән тыш хәл режимы үзенчәлекләреннән чыгып билгеләнә.»;

7) 22 статьяда:

а) 7¹ пунктта «көнәнә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

б) 8 пунктта «иң күбе ике күзәтүче» сүзләреннән соң «(берничә көн дәвамында тавыш бирү турында әлеге Законның 49¹ статьясындагы 1 яисә 2 пунктында каралган карар кабул ителгән очракта – һәр тавыш бирү көненә иң күбе ике күзәтүче исәбеннән)» сүзләрен өстәргә, түбәндәге эчтәлекле яңа өченче жөмлө өстәргә: «Татарстан Республикасы территориясендә референдум үткәргәндә, Татарстан Республикасы референдумында катнашу хокукына ия Россия Федерациясе гражданы күзәтүче була ала.»;

в) 11² пунктта «көнәнә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

8) 26 статьяга түбәндәге эчтәлекле 15¹ пункт өстәргә:

«15¹. Референдум Федераль закон нигезендә вокзалларда һәм аэропортларда оештырылган референдум участокларында үткәрелгәндә, референдумда катнашучылар исемлекләре, референдумда катнашучыларның Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә бирелгән гаризаларына нигезләнеп, тавыш бирү көненә кадәр көннән дә соңга калмыйча төзелә.»;

9) 27 статьяның 2 пунктында «тавыш бирү көненә кадәр өч көннән дә» сүзләрен «тавыш бирү көненә (беренче көненә) кадәр өч көннән дә» сүзләренә алмаштырырга;

10) 45 статьяда:

а) 7 пунктта «көнәнә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

б) 8 пунктның беренче абзацындагы икенче жөмлөнә түбәндәге редакциядә бәян итәргә: «Дәүләт яисә муниципаль вакытлы матбугат басмалары редакцияләре Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан аларга референдум фондларына акчалар керү һәм аларның тотылуы турында тапшырылган белешмәләренә аларны алган көннән алып биш көн эчендә бастырып чыгарырга тиеш.»;

11) 49 статьяда:

а) 9 пунктта «тавыш бирергә» сүзләрен «тавыш бирү көненә (беренче көненә) кадәр» сүзләренә алмаштырырга;

б) 13 пунктта «Тавыш бирү көнендә» сүзләреннән соң «(референдумда тавыш бирүнең соңгы көнендә)» сүзләрен өстәргә;

12) түбәндәге эчтәлекле 49¹ статья өстәргә:

«49¹ статья. Референдумда тавыш бирү көннәре

1. Референдумда тавыш бирү Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча берничә көн рәттән, ләкин иң күбе өч көн үткәрелә ала. Күрсәтелгән карар референдум билгеләү турында карар рәсми басылып чыккан (бастырып чыгарылган) көннән ун көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә мөмкин һәм яңадан каралырга тиеш түгел.

2. Төрле дәрәжәдәге сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда тавыш бирү көннәре берләштерелгән очракта, әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән карарны кабул итү хокукына югарырак дәрәжәдәге сайлауларны, референдумны эзерләүне һәм үткәрүне оештыручы комиссия ия.

3. Тавыш бирүне берничә көн рәттән үткөрү турында карар кабул ителгән очракта, тавыш бирү көненә кадәр яисә аннан соң башкарыла торган референдум эзерләү һәм үткөрү гамәлләренәң әлеге Законда каралган сроклары, әгәр Федераль законда башкасы каралмаган булса, күрсәтелгән тавыш бирү көннәренәң соңгысыннан чыгып исәпләнә. Әгәр билгеләнгән гамәлләр тавыш бирү көнендә яисә аннан алдагы көндә башкарылса йә башкарыла алса (башкарыла алмаса), мондый гамәлләр, әгәр Федераль законда башкасы каралмаган булса, тиешенчә тавыш бирүнең күрсәтелгән теләсә кайсы көнендә яисә алардан алдагы көндә башкарыла яисә башкарыла ала (башкарыла алмый).

4. Әлеге статьяның 1 пункты нигезендә билгеләнгән чорда тавыш бирү, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча, гражданның референдумда катнашу хокукын гамәлгә ашыруның түбәндәге өстәмә мөмкинлекләренән файдаланып үткәрелергә мөмкин:

а) тавыш бирүне үткөрү өчен жиһазлауга яраклы территорияләрдә һәм урыннарда (йорт яны территорияләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм башка урыннарда) референдумда катнашучыларның тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирүе;

б) тавыш бирү биналары булмаган һәм транспорт элементәсе кыенлашкан торак пунктларда һәм башка урыннарда яшәүче (булган) референдумда катнашучылар төркемнәренәң тавыш бирүе.

5. Төрле дәрәжәдәге сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда тавыш бирү көннәре берләштерелгән очракта, тавыш бирүне әлеге статьяның 4 пунктында каралган өстәмә мөмкинлекләрдән файдаланып үткөрү турында карар кабул итү хокукына югарырак дәрәжәдәге сайлауларны, референдумны эзерләүне һәм үткәрүне оештыручы комиссия ия.

6. Референдумда катнашучыларның тавышларын санау тавыш бирүнең соңгы көнендә тавыш бирү вакыты тәмамлангач ук башлана.

7. Федераль закон нигезендә тавыш бирүнең, әлеге статьяда каралган тавыш бирү көннәрендә тавыш бирү нәтижәләрен билгеләүнең башка үзенчәлекләре Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

13) 50 статьяда:

а) түбәндәге эчтәлекле 13¹ пункт өстәргә:

«13¹. Федераль закон нигезендә референдум үткәргәндә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән очракларда һәм тәртиптә референдумда

катнашучыларның почта аша, шулай ук дистанцион электрон тавыш бирү юлы белән тавыш бирү мөмкинлеге каралырга мөмкин.»;

б) түбәндәге эчтәлекле 16 пункт өстәргә:

«16. Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда референдумда катнашучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, гражданнар тарафыннан референдумда катнашу хокукын гамәлгә ашыру өчен максималь уңайлык булдыру максатларында, тавыш бирү биналары булмаган һәм транспорт элементәсе кыенлашкан торак пунктларда һәм башка урыннарда яшәүче (булган) референдумда катнашучылар төркемнәренә тавыш бирүе Россия Федерациясә Үзәк сайлау комиссиясә билгеләгән тәртиптә вакытыннан алда, әмма тавыш бирү көненә кадәр 15 көннән дә иртәрәк түгел, үткәренеләргә мөмкин.»;

в) түбәндәге эчтәлекле 17 пункт өстәргә:

«17. Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда референдумда катнашучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, гражданнар тарафыннан референдумда катнашу хокукын гамәлгә ашыру өчен максималь уңайлык булдыру максатларында, референдумда катнашучыларның вакытыннан алда тавыш бирүе Россия Федерациясә Үзәк сайлау комиссиясә билгеләгән тәртиптә һәм срокларда тавыш бирү көненә кадәр, әмма тавыш бирү көненә кадәр 10 көннән дә иртәрәк түгел, үткәренеләргә мөмкин.»;

14) 51 статьяда:

а) 1 пунктта «тавыш бирү бинасына нигезле сәбәпләр (сәламәтлек торышы, инвалид булуы) һәм башка сәбәпләр буенча мөстәкыйль рәвештә» сүзләрен «тавыш бирү бинасына нигезле сәбәпләр аркасында (сәламәтлек торышы, инвалидлыгы буенча, тәрбиягә мохтаж затларны карап тору таләп ителгәнгә күрә һәм тавыш бирү бинасына киләргә мөмкинлек бирми торган башка нигезле сәбәпләр аркасында)» сүзләренә алмаштырырга;

б) 2 пунктта «Тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирү» сүзләреннән соң «, әлегә Законның 49¹ статьясындагы 4 пунктының «а» пунктчасында һәм әлегә статьяның 18 пунктында каралган очраклардан тыш,» сүзләрен өстәргә;

в) түбәндәге эчтәлекле 5¹ пункт өстәргә:

«5¹. Федераль закон нигезендә Россия Федерациясә Үзәк сайлау комиссиясә билгеләгән тәртиптә һәм срокларда референдумда катнашучының аңа тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирү мөмкинлеге бирү турындагы гаризасы «Дәүләт хезмәт күрсәтүләренә һәм муниципаль хезмәт күрсәтүләренә (функцияләренә) бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша биреләргә мөмкин.»;

г) түбәндәге эчтәлекле 18 пункт өстәргә:

«18. Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда референдумда катнашучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, гражданнар тарафыннан референдумда катнашу хокукын гамәлгә ашыру өчен максималь уңайлык булдыру максатларында, референдумда катнашучыларның тавыш бирү бинасыннан читтә, шул исәптән тавыш бирүне үткәру өчен жиһазлауга яраклы территорияләрдә һәм урыннарда (йорт яны территорияләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм башка урыннарда), тавыш бирүе Россия

Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә һәм срокларда, шул исәптән вакытыннан алда, әмма тавыш бирү көненә кадәр жиде көннән дә иртәрәк түгел, үткәрелергә мөмкин.».

3 статья

«Жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законна (Татарстан Дәүләт Советы Жыйалма басмасы, 2004, № 3 (II өлеш); 2005, № 3 (I өлеш); 2008, № 5 (II өлеш); 2010, № 10 (II өлеш); 2011, № 8, № 12; 2013, № 10; 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 6 (I өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыйалмасы, 2018, № 44 (I өлеш), № 83 (I өлеш); 2019, № 28 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1) 5 статьяга түбәндәге эчтәлекле 5 пункт өстәргә:

«5. Муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе әлеге Законның 51¹ статьясындагы 1 яисә 2 пунктында каралган карарларны кабул иткән очракта, гражданнар тарафыннан референдумда, референдумны эзерләү һәм үткәрү буенча башка гамәлләрдә катнашу хокукын гамәлгә ашыруның әлеге Законда билгеләнгән 18 яшькә житүгә бәйле шартлары референдумда тавыш бирү мөмкинлеге булган соңгы көннән чыгып билгеләнә.»;

2) 14 статьяда:

а) түбәндәге эчтәлекле 6¹ пункт өстәргә:

«6¹. Муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе, «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда билгеләнгән имза кәгазьләренә рәвешләренә нигезләнеп, имза кәгазен тутыру үрнәген Россия Федерациясе субъекты, муниципаль берәмлек исемен күрсәтүгә кагылышлы өлешендә раслый.»;

б) 7 пунктта өченче жөмләдә «үзенен» сүзен «үз фамилиясен, исемен, атасының исемен яза торган,» сүзләренә алмаштырырга, бишенче жөмләдә «Имзасын» сүзен «Фамилиясен, исемен, атасының исемен, имзасын» сүзләренә алмаштырырга, алтынчы жөмләдә «үзе мөстәкыйль» сүзләрен «мөстәкыйль рәвештә үз фамилиясен, исемен, атасының исемен яза,» сүзләренә алмаштырырга;

в) 8² пунктны үз көчен югалткан дип танырга;

3) 15 статьяда:

а) 1 пунктта «Брошюраланган» сүзеннән соң «(бер папкада иң күбе 100 бит)» сүзләрен өстәргә;

б) 8 пунктта:

«и» пунктчасында «имзалары;» сүзен «имзалары. Имза кәгазендә Россия Федерациясе субъекты, муниципаль берәмлек исеме төгәл күрсәтелмәү, әгәр ул әлеге Законның 14 статьясындагы 6¹ пункты нигезендә расланган үрнәккә туры килсә, референдумда катнашучыларның имзаларын гамәлдә түгел дип тану өчен нигез була алмый;» сүзләренә алмаштырырга;

«л» пунктчасында «кертелмәгән булса,» сүзләреннән соң «шулай ук әгәр референдумда катнашучыларның фамилиясе, исеме, атасының исеме үз куллары белән язылмаган булса,» сүзләрен өстәргә;

4) 16 статьяның 2 пунктында:

- а) «б» пунктчасында «10» саннарын «5» санына алмаштырырга;
- б) «б¹» пунктчасында «10» саннарын «5» санына алмаштырырга;

5) түбәндәге эчтәлекле 18¹ статья өстәргә:

«18¹ статья. Югары эзерлек һәм гадәттән тыш хәл режимын керткәндә референдум үткәру»

1. «Халыкны һәм территорияләре табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында» 1994 елның 21 декабрдәге 68-ФЗ номерлы Федераль законга ярашлы рәвештә муниципаль берәмлекнең бөтен территориясендә яисә территориясенең бер өлешендә югары эзерлек яисә гадәттән тыш хәл режимы кертелгәндә, әгәр сайлаулар һәм референдумнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә референдум билгеләнгән яисә билгеләнергә тиеш булса, референдумда катнашучыларның гомеренә һәм (яисә) сәламәтлегенә куркыныч янаганда, тавыш бирү кичектерелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән очракта референдумны кичектерү турында карар, муниципаль берәмлек территориясендә югары эзерлек яисә гадәттән тыш хәл режимы кертелгәндә, референдумны оештыручы сайлау комиссиясенең тиешле муниципаль берәмлек территориясендәге референдумга кагылышлы дәлилләнгән тәкъдиме буенча Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан кабул ителергә мөмкин.

3. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан әлеге статьяның 2 пунктында каралган карар кабул ителгән очракта, сайлау гамәлләрен башкару сроклары һәм тәртибе бу комиссия тарафыннан һәр аерым очракта тиешле территориядә югары эзерлек һәм (яисә) гадәттән тыш хәл режимы үзгәртелереннән чыгып билгеләнә.»;

б) 24 статьяда:

а) 7¹ пунктта «көнәнә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

б) 8 пунктта «икедән күбрәк күзәтүче билгеләп куярга хокуклы түгел» сүзләрен «иң күбе ике күзәтүче (берничә көн дәвамында тавыш бирү турында әлеге Законның 51¹ статьясындагы 1 яисә 2 пунктында каралган карар кабул ителгән очракта – һәр тавыш бирү көненә иң күбе ике күзәтүче исәбеннән) билгеләп куярга хокуклы» сүзләренә алмаштырырга, түбәндәге эчтәлекле яңа өченче жөмлө өстәргә: «Муниципаль берәмлек территориясендә референдум үткәргәндә, Татарстан Республикасы референдумында катнашу хокукына ия Россия Федерациясе гражданы күзәтүче була ала.»;

в) 11² пунктта «көнәнә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

7) 27 статьяның 16 пункттында «көнөнә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

8) 28 статьяның 2 пункттында «көнөнә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

9) 47 статьяда:

а) 7 пунктта «көнөнә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

б) 8 пунктның беренче абзацындагы икенче жөмләне түбәндәге редакциядә баян итәргә: «Муниципаль вакытлы матбугат басмалары редакцияләре муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе тарафыннан аларга референдум фондларына акчалар керү һәм аларның тотылуы турында тапшырылган белешмәләрне аларны алган көннән алып биш көн эчендә бастырып чыгарырга тиеш.»;

10) 51 статьяда:

а) 8 пунктта «тавыш бирергә (шул исәптән алдан тавыш бирергә)» сүзләрен «тавыш бирү (шул исәптән алдан тавыш бирү) көненә (беренче көненә) кадәр» сүзләренә алмаштырырга;

б) 12 пунктта «Тавыш бирү көнендә» сүзләреннән соң «(референдумда тавыш бирүнең соңгы көнендә)» сүзләренә алмаштырырга;

11) түбәндәге эчтәлекле 51¹ статья өстәргә:

«51¹ статья. Референдумда тавыш бирү көннәре

1. Референдумда тавыш бирү муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе карары буенча берничә көн рәттән, ләкин иң күбе өч көн үткәрелә ала. Күрсәтелгән карар референдум билгеләү турында карар рәсми басылып чыккан (бастырып чыгарылган) көннән ун көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә мөмкин һәм яңадан каралырга тиеш түгел.

2. Төрле дәрәжәдәге сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда тавыш бирү көннәре берләштерелгән очракта, әлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән карарны кабул итү хокукына югарырак дәрәжәдәге сайлауларны, референдумны эзерләүне һәм үткөрүне оештыручы комиссия ия.

3. Тавыш бирүне берничә көн рәттән үткөрү турында карар кабул ителгән очракта, тавыш бирү көненә кадәр яисә аннан соң башкарыла торган референдум эзерләү һәм үткөрү гамәлләренең әлегә Законда каралган сроклары, әгәр «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда башкасы каралмаган булса, күрсәтелгән тавыш бирү көннәренең соңгысыннан чыгып исәпләнә. Әгәр билгеләнгән гамәлләр тавыш бирү көнендә яисә аннан алдагы көндә башкарылса йә башкарыла алса (башкарыла алмаса), мондый гамәлләр, әгәр «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда башкасы каралмаган булса, тиешенчә

тавыш бирүнең күрсәтелгән теләсә кайсы көнендә яисә алардан алдагы көндә башкарыла яисә башкарыла ала (башкарыла алмый).

4. Әлеге статьяның 1 пункты нигезендә билгеләнгән чорда тавыш бирү, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе карары буенча, гражданның референдумда катнашу хокукын гамәлгә ашыруның түбәндәге өстәмә мөмкинлекләреннән файдаланып үткәрелергә мөмкин:

а) тавыш бирү үткөрү өчен жиһазлауга яраклы территорияләрдә һәм урыннарда (йорт яны территорияләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм башка урыннарда) референдумда катнашучыларның тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирүе;

б) тавыш бирү биналары булмаган һәм транспорт элементәсе кыенлашкан торак пунктларда һәм башка урыннарда яшәүче (булган) референдумда катнашучылар төркемнәреннән тавыш бирүе.

5. Төрле дәрәжәдәге сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда тавыш бирү көннәре берләштерелгән очракта, тавыш бирүне әлеге статьяның 4 пунктында каралган өстәмә мөмкинлекләрдән файдаланып үткөрү турында карар кабул итү хокукына югарырак дәрәжәдәге сайлауларны, референдумны эзерләүне һәм үткөрүне оештыручы комиссия ия.

6. Әлеге статья нигезендә тавыш бирүне үткөрү турында карар кабул ителгән очракта, әлеге Законның 52¹ статьясындагы 1 пунктында каралган вакытыннан алда тавыш бирү үткәрелми.

7. Референдумда катнашучыларның тавышларын санау тавыш бирүнең соңгы көнендә тавыш бирү вакыты тәмамлангач ук башлана.

8. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә тавыш бирүнең, әлеге статьяда каралган тавыш бирү көннәрендә тавыш бирү нәтижеләрен билгеләүнең башка үзенчәлекләре Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

12) 52 статьяга түбәндәге эчтәлекле 13¹ пункт өстәргә:

«13¹. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә референдум үткәргәндә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән очракларда һәм тәртиптә референдумда катнашучыларның почта аша, шулай ук дистанцион электрон тавыш бирү юлы белән тавыш бирү мөмкинлеге каралырга мөмкин.»;

13) 52¹ статьяда:

а) түбәндәге эчтәлекле 15 пункт өстәргә:

«15. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда референдумда катнашучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, гражданның тарафыннан референдумда катнашу хокукын гамәлгә ашыру өчен максималь уңайлык булдыру максатларында,

тавыш бирү биналары булмаган һәм транспорт элемтәсе кыенлашкан торак пунктларда һәм башка урыннарда яшәүче (булган) референдумда катнашучылар төркемнәренә тавыш бирүе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә вакытыннан алда, әмма тавыш бирү көненә кадәр 15 көннән дә иртәрәк түгел, үткәрелергә мөмкин.»;

б) түбәндәге эчтәлекле 16 пункт өстәргә:

«16. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда референдумда катнашучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, гражданны тарафыннан референдумда катнашу хокукын гамәлгә ашыру өчен максимал уңайлык булдыру максатларында, референдумда катнашучыларның вакытыннан алда тавыш бирүе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә һәм срокларда тавыш бирү көненә кадәр, әмма тавыш бирү көненә кадәр 10 көннән дә иртәрәк түгел, үткәрелергә мөмкин.»;

14) 53 статьяда:

а) 1 пунктта «мәгълүм сәбәпләр (сәламәтлек торышы, инвалидлыгы) һәм башка сәбәпләр буенча мөстәкыйль рәвештә тавыш бирү бинасына» сүзләрен «тавыш бирү бинасына нигезле сәбәпләр аркасында (сәламәтлек торышы, инвалидлыгы буенча, тәрбиягә мохтаж затларны карап торы таләп ителгәнгә күрә һәм тавыш бирү бинасына килергә мөмкинлек бирми торган башка нигезле сәбәпләр аркасында)» сүзләренә алмаштырырга;

б) 2 пунктта «Тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирү» сүзләреннән соң «, әлеге Законның 51¹ статьясындагы 4 пунктының «а» пунктчасында һәм әлеге статьяның 18 пунктында каралган очраклардан тыш,» сүзләрен өстәргә;

в) түбәндәге эчтәлекле 5¹ пункт өстәргә:

«5¹. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда референдумда катнашучының аңа тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирү мөмкинлегенә бирү турындагы гаризасы «Дәүләт хезмәт күрсәтүләренә һәм муниципаль хезмәт күрсәтүләренә (функцияләренә) бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша бирелергә мөмкин.»;

г) түбәндәге эчтәлекле 18 пункт өстәргә:

«18. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда референдумда катнашучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, гражданны тарафыннан референдумда катнашу хокукын гамәлгә ашыру өчен максимал уңайлык булдыру максатларында, референдумда катнашучыларның тавыш бирү бинасыннан читтә, шул исәптән тавыш бирүне үткәрү өчен жиһазлау яраклы территорияләрдә һәм урыннарда (йорт яны территорияләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм башка урыннарда), тавыш бирүе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән

тәртиптә һәм срокларда, шул исәптән вакытыннан алда, әмма тавыш бирү көненә кадәр жиде көннән дә иртәрәк түгел, үткәрелергә мөмкин.»;

15) 63 статьяның беренче абзацында «көненә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә.

4 статья

«Татарстан Республикасы Президентын чакыртып алу тәртибе турында» 2012 елның 25 декабрендәге 92-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законна (Татарстан Дәүләт Советы Жыйалма басмасы, 2012, № 12 (II өлеш); 2014, № 5; 2015, № 5; 2016, № 6 (I өлеш); Татарстан Республикасы законнар жыйалмасы, 2018, № 44 (I өлеш), № 83 (I өлеш); 2019, № 28 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләргә кертергә:

1) 5 статьяга түбәндәге эчтәлекле 6 өлеш өстәргә:

«6. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе әлеге Законның 45¹ статьясындагы 1 яисә 2 өлешендә каралган карарларны кабул иткән очракта, Россия Федерациясе гражданны тарафыннан чакыртып алу буенча тавыш бирүдә, чакыртып алу буенча тавыш бирүне әзерләү һәм үткәру буенча башка гамәлләрдә катнашу хокукын гамәлгә ашыруның әлеге Законда билгеләнгән 18 яшькә житүгә бәйле шартлары чакыртып алу буенча тавыш бирү мөмкинлеген булган соңгы көннән чыгып билгеләнә.»;

2) 10 статьяда:

а) 7 өлештә өченче жөмләдә «үзенен» сүзен «үз фамилиясен, исемен, атасының исемен яза торган,» сүзләренә алмаштырырга, бишенче жөмләдә «Имзасын» сүзен «Фамилиясен, исемен, атасының исемен, имзасын» сүзләренә алмаштырырга, алтынчы жөмләдә «мөстәкыйль үзе имзасын» сүзләрен «мөстәкыйль рәвештә үз фамилиясен, исемен, атасының исемен яза, имзасын» сүзләренә алмаштырырга;

б) 10 өлешне үз көчен югалткан дип танырга;

3) 11 статьяның 2 өлешендә «брошюра итеп тегелгән» сүзләреннән соң «(бер папкада иң күбе 100 бит)» сүзләрен өстәргә;

4) 12 статьяның 9 өлешендә 11 пунктта «кертмәгән булса,» сүзләреннән соң «шулай ук чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучыларның фамилиясе, исеме, атасының исеме үз куллары белән язылмаган булса,» сүзләрен өстәргә;

5) 13 статьяның 2 өлешендә:

а) 2 пунктта «10» саннарын «5» санына алмаштырырга;

б) 2¹ пунктта «10» саннарын «5» санына алмаштырырга;

б) түбәндәге эчтәлекле 14¹ статья өстәргә:

«14¹ статья. Югары эзерлек һәм гадәттән тыш хәл режимын керткәндә чакыртып алу буенча тавыш бирү уздыру

1. «Халыкны һәм территорияләре табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында» 1994 елның 21 декабрендәге 68-ФЗ номерлы Федераль законга ярашлы рәвештә Татарстан Республикасының бөтен территориясендә яисә территориясенә бер өлешендә югары эзерлек һәм гадәттән тыш хәл режимы кертелгәндә, әгәр сайлаулар һәм референдумнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләнгән яисә билгеләнергә тиеш булса, чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучыларның гомеренә һәм (яисә) сәламәтлегенә куркыныч янаганда, чакыртып алу буенча тавыш бирү кичектерелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән очракта чакыртып алу буенча тавыш бирүне кичектерү турында карар, Татарстан Республикасының бөтен территориясендә йә Татарстан Республикасының бер яисә берничә муниципаль берәмлеге территорияләрендә югары эзерлек яисә гадәттән тыш хәл режимы кертелгәндә, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә Татарстан Республикасы территориясендә чакыртып алу буенча тавыш бирүгә кагылышлы дәлилленгән тәкъдиме буенча Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан кабул ителергә мөмкин.

3. Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан әлеге статьяның 2 пункттында каралган карар кабул ителгән очракта, сайлау гамәлләрен башкару сроклары һәм тәртібе бу комиссия тарафыннан һәр аерым очракта тиешле территориядә югары эзерлек һәм (яисә) гадәттән тыш хәл режимы үзгәртелереннән чыгып билгеләнә.»;

7) 22 статьяда:

а) 11¹ өлештә «көнә» сүзеннән соң «(беренче көнә)» сүзләрен өстәргә;

б) 13 өлештә «икедән күбрәк күзәтүче билгеләп куярга хокуклы түгел» сүзләрен «иң күбе ике күзәтүче (берничә көн дәвамында тавыш бирү турында әлеге Законның 45¹ статьясындагы 1 яисә 2 өлешендә каралган карар кабул ителгән очракта – һәр тавыш бирү көнә иң күбе ике күзәтүче исәбеннән) билгеләп куярга хокуклы» сүзләренә алмаштырырга, түбәндәге эчтәлекле яңа өченче жөмлө өстәргә: «Чакыртып алу буенча тавыш бирү уздырғанда, чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашу хокукына ия Россия Федерациясе гражданы күзәтүче була ала.»;

в) 16² өлештә «көнә» сүзеннән соң «(беренче көнә)» сүзләрен өстәргә;

8) 25 статьяга түбәндәге эчтәлекле 15¹ өлеш өстәргә:

«15¹. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә чакыртып алу буенча тавыш бирү вокзалларда һәм аэропортларда оештырылган чакыртып алу буенча тавыш бирү участкаларында уздырылганда, чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучылар исемлеге, чакыртып алу буенча

тавыш бирүдә катнашучыларның Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә бирелгән гаризаларына нигезләнеп, тавыш бирү көненә кадәр көннән дә соңга калмыйча төзелә.»;

9) 26 статьяның 2 өлешендә «тавыш бирү көненә өч көннән дә» сүзләрен «тавыш бирү көненә (беренче көненә) өч көннән дә» сүзләренә алмаштырырга;

10) 41 статьяда:

а) 7 өлештә «көненә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә;

б) 8 өлешнең беренче абзацындагы икенче жөмләне түбәндәге редакциядә баян итәргә: «Дәүләт вакытлы матбугат басмалары редакцияләре Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан аларга чакыртып алу буенча тавыш бирү фондларына акчалар керү һәм аларның тотылуы турында тапшырылган белешмәләренә аларны алган көннән алып өч көн эчендә бастырып чыгарырга тиеш.»;

11) 45 статьяда:

а) 9 өлештә «тавыш бирү көненә кадәр бер көннән дә» сүзләрен «тавыш бирү көненә (беренче көненә) кадәр бер көннән дә» сүзләренә алмаштырырга;

б) 13 өлештә «Тавыш бирү көнендә» сүзләреннән соң «(чакыртып алу буенча тавыш бирүнең соңгы көнендә)» сүзләрен өстәргә;

12) түбәндәге эчтәлекле 45¹ статья өстәргә:

«45¹ статья. Чакыртып алу буенча тавыш бирү көннәре

1. Чакыртып алу буенча тавыш бирү Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча берничә көн рәттән, ләкин иң күбе өч көн уздырыла ала. Күрсәтелгән карар чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турында карар рәсми басылып чыккан (бастырып чыгарылган) көннән алып ун көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә мөмкин һәм яңадан каралырга тиеш түгел.

2. Төрле дәрәжәдәге сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда тавыш бирү көннәре берләштерелгән очракта, әлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән карарны кабул итү хокукына югарырак дәрәжәдәге сайлауларны, референдумны эзерләүне һәм үткөрүне оештыручы комиссия ия.

3. Чакыртып алу буенча тавыш бирүне берничә көн рәттән уздыру турында карар кабул ителгән очракта, тавыш бирү көненә кадәр яисә аннан соң башкарылырга тиешле чакыртып алу буенча тавыш бирүне эзерләү һәм уздыру гамәлләренең әлегә Законда каралган сроклары, әгәр «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда башкасы каралмаган булса, күрсәтелгән тавыш бирү көннәренең соңгысыннан чыгып исәпләнә. Әгәр билгеләнгән гамәлләр тавыш бирү көнендә яисә аннан алдагы көндә башкарылса яисә башкарыла алса (башкарыла алмаса), мондый гамәлләр, әгәр «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре

турында» Федераль законда башкасы каралмаган булса, тиешенчә тавыш бирүнең күрсәтелгән теләсә кайсы көнендә яисә алардан алдагы көндә башкарыла яисә башкарыла ала (башкарыла алмый).

4. Әлеге статьяның 1 өлеше нигезендә билгеләнгән чорда тавыш бирү, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча, Россия Федерациясе гражданның чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашу хокукын гамәлгә ашыруның түбәндәге өстәмә мөмкинлекләреннән файдаланып уздырылырга мөмкин:

а) тавыш бирү үткөрү өчен жиһазларга яраклы территорияләрдә һәм урыннарда (йорт яны территорияләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм башка урыннарда) чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучыларның тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирүе;

б) тавыш бирү биналары булмаган һәм транспорт элементәсе кыенлашкан торак пунктларда һәм башка урыннарда яшәүче (булган) чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучылар төркемнәреннән тавыш бирүе.

5. Төрле дәрәжәдәге сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда тавыш бирү, шулай ук чакыртып алу буенча тавыш бирү көннәре берләштерелгән очракта, тавыш бирүне әлеге статьяның 4 пунктында каралган өстәмә мөмкинлекләрдән файдаланып уздыру турында карар кабул итү хокукына югарырак дәрәжәдәге сайлауларны, референдумны эзерләүне һәм үткөрүне оештыручы комиссия ия.

6. Чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучыларның тавышларын санау тавыш бирүнең соңгы көнендә тавыш бирү вакыты тәмамлангач ук башлана.

7. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә тавыш бирүнең, әлеге статьяда каралган тавыш бирү көннәрендә тавыш бирү нәтижеләрен билгеләүнең башка үзенчәлекләре Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнә.»;

13) 46 статьяда:

а) түбәндәге эчтәлекле 13¹ өлеш өстәргә:

«13¹. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә чакыртып алу буенча тавыш бирү уздырганда Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән очракларда һәм тәртиптә чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучыларның почта аша, шулай ук дистанцион электрон тавыш бирү юлы белән тавыш бирү мөмкинлегенә каралырга мөмкин.»;

б) түбәндәге эчтәлекле 16 өлеш өстәргә:

«16. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, Россия Федерациясе гражданны тарафыннан чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашу хокукын гамәлгә ашыру өчен максималь уңайлык булдыру максатларында, тавыш бирү биналары булмаган һәм транспорт элементәсе кыенлашкан торак пунктларда һәм

башка урыннарда яшәүче (булган) чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучылар төркемнәренә тавыш бирүе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә вакытыннан алда, әмма тавыш бирү көненә кадәр 15 көннән дә иртәрәк түгел, уздырылырга мөмкин.»;

в) түбәндәге эчтәлекле 17 өлеш өстәргә:

«17. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, Россия Федерациясе гражданны тарафыннан чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашу хокукын гамәлгә ашыру өчен максималь уңайлык булдыру максатларында, чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучыларның вакытыннан алда тавыш бирүе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә һәм срокларда тавыш бирү көненә кадәр, әмма тавыш бирү көненә кадәр 10 көннән дә иртәрәк түгел, үткәренәргә мөмкин.»;

14) 47 статьяда:

а) 1 өлештә «тавыш бирү бинасына нигезле сәбәпләр (сәламәтлек торышы, инвалидлыгы буенча) буенча мөстәкыйль рәвештә» сүзләрен «тавыш бирү бинасына нигезле сәбәпләр аркасында (сәламәтлек торышы, инвалидлыгы буенча, тәрбиягә мохтаж затларны карап торы таләп ителгәнгә күрә һәм тавыш бирү бинасына килергә мөмкинлек бирми торган башка нигезле сәбәпләр аркасында)» сүзләренә алмаштырырга;

б) 2 өлештә «Тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирү» сүзләреннән соң «, әлеге Законның 45¹ статьясындагы 4 өлешенә 1 пунктта һәм әлеге статьяның 20 өлешендә каралган очраклардан тыш,» сүзләрен өстәргә;

в) түбәндәге эчтәлекле 5¹ өлеш өстәргә:

«5¹. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучының аңа тавыш бирү бинасыннан читтә тавыш бирү мөмкинлегенә бирү турындагы гаризасы «Дәүләт хезмәт күрсәтүләренә һәм муниципаль хезмәт күрсәтүләренә (функцияләренә) бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша бирелергә мөмкин.»;

г) түбәндәге эчтәлекле 20 өлеш өстәргә:

«20. «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль закон нигезендә, тавыш бирүдә катнашканда чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучыларның сәламәтлеген яклау өчен шартлар тудыру, Россия Федерациясе гражданны тарафыннан чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашу хокукын гамәлгә ашыру өчен максималь уңайлык булдыру максатларында, чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучыларның тавыш бирү бинасыннан читтә, шул исәптән тавыш бирүне үткәргү өчен жиһазлауға яраклы территорияләрдә һәм

урыннарда (йорт яны территорияләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә һәм башка урыннарда) тавыш бирүе Россия Федерациясе Үзәк сайлау комиссиясе билгеләгән тәртиптә һәм срокларда, шул исәптән вакытыннан алда, әмма тавыш бирү көненә кадәр жиде көннән дә иртәрәк түгел, үткәрелергә мөмкин.»;

15) 56 статьяның беренче абзацында «көнәнә» сүзеннән соң «(беренче көненә)» сүзләрен өстәргә.

5 статья

Әлеге Закон рәсми басылып чыккан көненнән соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Татарстан Республикасы
Президенты

Р.Н. Миннеханов

Казан , Кремль
2021 ел, 08 апрель
№ 23-ТРЗ